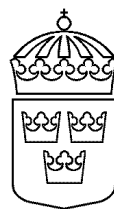

Riksdagens protokoll

2002/03:68

Fredagen den 7 mars

Kl. 9.00 – 12.45

Protokoll
2002/03:68

1 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2002/03:174

Till riksdagen

Interpellation 2002/03:174 av Rigmor Stenmark om jakt på varg

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 14 mars 2003.

Skälet till dröjsmålet är att jag inte kunnat finna en debattdag som passar både interpellanten och mig.

Stockholm den 5 mars 2003

Jordbruksdepartementet

Ann-Christin Nykvist

Enligt uppdrag

Lena Ingvarsson

Expeditionschef

Interpellation 2002/03:182

Till riksdagen

Interpellation 2002/03:182 av Michael Hagberg om konkurrensvillkoren för kycklingindustrin

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 11 mars 2003.

Skälet till dröjsmålet är semester.

Stockholm den 5 mars 2003

Jordbruksdepartementet

Ann-Christin Nykvist

Enligt uppdrag

Lena Ingvarsson

Expeditionschef

Interpellation 2002/03:203

Till riksdagen

Interpellation 2002/03:203 av Annelie Enochson (kd) om spelberoende

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 1 april 2003.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.
Stockholm den 4 mars 2003
Socialdepartementet
Morgan Johansson
Enligt uppdrag
Erna Zelmin-Åberg
Expeditions- och rättschef

Interpellation 2002/03:213

Till riksdagen

Interpellation 2002/03:213 av Helena Höij (kd) om stöd till åldersintegrerad verksamhet

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 28 mars 2003.

Skälet till dröjsmålet är att jag inte kunnat hitta någon tidigare debattdag på grund av fulltecknad almanacka.

Stockholm den 4 mars 2003

Kulturdepartementet

Marita Ulvskog

Interpellation 2002/03:214

Till riksdagen

Interpellation 2002/03:214 av Gunilla Tjernberg (kd) om fri entré på de statliga museerna

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 28 mars 2003.

Skälet till dröjsmålet är att jag inte kunnat hitta någon tidigare debattdag på grund av fulltecknad almanacka.

Stockholm den 4 mars 2003

Kulturdepartementet

Marita Ulvskog

Interpellation 2002/03:215

Till riksdagen

Interpellation 2002/03:215 av Ulf Nilsson (fp) om vården av missbrukare

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 1 april 2003.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 4 mars 2003

Socialdepartementet

Morgan Johansson

Enligt uppdrag

Erna Zelmin-Åberg

Expeditions- och rättschef

Anf. 1 Utrikesminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! Börje Vestlund har i sin interpellation ställt två frågor, av vilka den första handlar om vilka aktiva åtgärder som jag är beredd att vidta för att möjliggöra partnerskapsförrättning på svenska ambassader. Med den andra frågan vill Börje Vestlund veta när jag kommer att bemyndiga partnerskapsregistrering för de ambassader där värdlandet tillåter detta, med exempel som Paris och Tokyo.

Med anledning av den första frågan vill jag inledningsvis framhålla att registrering av partnerskap på våra ambassader redan nu är möjlig enligt svensk lag; det framgår av partnerskapslagen. Vi behöver alltså inte vidta några aktiva lagstiftningsåtgärder. Det som behövs är att regeringen bemyndigar tjänstemän vid de svenska ambassaderna att registrera partnerskap.

Jag ser det som ett starkt svenskt intresse att vigselförrättare vid svenska utlandsmyndigheter också har bemyndigande att förrätta registrering av partnerskap så långt detta är möjligt. Principiellt sett saknas skäl att göra skillnad mellan rätten att förrätta vigsel och rätten att registrera partnerskap. Vår utgångspunkt är därför att om vigsel på svensk ambassad är accepterat bör det också undersökas om registrering av partnerskap kan accepteras.

Förrättning av vigsel och registrering av partnerskap är två olika procedurer men med i princip samma rättsverkningar i Sverige. Enligt 1904 års lag om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap och förmynderskap kan regeringen bestämma att med diplomatisk eller konsulär tjänst ska vara förenad behörighet att i främmande stat förrätta vigsel enligt svensk lag. Enligt lagen om registrerat partnerskap gäller detta också i fråga om registrering av partnerskap. För närvarande omfattas 21 ambassader av beslut om behörighet att förrätta vigsel. Vid bedömningen om behörighet ska meddelas beaktas bland annat den lokala svenskkolonins storlek. Behörigheten att förrätta vigsel har efter önskemål från den mottagande staten ofta begränsats på olika sätt. Sådana begränsningar kan till exempel avse krav på att båda parter ska vara svenska medborgare.

Våra utlandsmyndigheter måste alltid följa folkrättens regler. Wienkonventionen om diplomatiska förbindelser (SÖ 1967:1) begränsar möjligheterna för en ambassads myndighetsutövning – och vigsel eller partnerskapsförrättning är en form av myndighetsutövning. Ambassadens lokaler får inte heller användas på ett sådant sätt att det kan strida mot folkrätten (Artikel 41.3). Det är en grundläggande regel i det diplomatiska umgänget stater emellan att alla som åtnjuter diplomatisk immunitet respekterar värdlandets lagar. En svensk ambassad inhämtar därför i förväg den mottagande statens inställning till att vigsel förrättas.

Det är väl känt att vissa stater starkt motsätter sig förrättningar av det slag vi talar om och har lagar som inte tillåter dem. På andra håll går dock utvecklingen snabbt. Motsvarigheter till de svenska reglerna om partnerskap finns i dag i fler länder än för bara några få år sedan. Den allmänna utvecklingen kommer att öka möjligheterna att registrera partnerskap utomlands.

*Svar på
interpellationer*

För mig är det självklart att Sverige ska kunna erbjuda registrering av partnerskap på de ambassader där värdlandet inte motsätter sig det.

Vi följer naturligtvis utvecklingen och ser över på vilka ambassader bemyndigande kan ges för partnerskapsförrättning. Information hämtas nu in om olika länders inställning, i första hand i de länder där vigsel på svensk ambassad redan är tillåten. Så fort vi har fått klarlägganden av att länder accepterar partnerskapsförrättning kommer vi att börja bemyndiga tjänstemännen vid dessa ambassader. Jag räknar med att snart kunna återkomma om detta. Vi ska självfallet verka för att den lag vi har på området kan tillämpas så långt det är möjligt i andra länder där det i dag finns vigselförrättare på utlandsmyndigheterna. Ett viktigt arbete är naturligtvis att också fortsätta verka för att alltfler länder – i första hand inom EU – inför en lagstiftning som inte diskriminerar och som därmed möjliggör partnerskapsförrättning.

Anf. 2 BÖRJE VESTLUND (s):

Fru talman! Jag ber att få tacka för svaret på min fråga om partnerskapsförrättning på ambassader. Det är glädjande att utrikesministern slår fast att det saknas principiella skäl att göra skillnad mellan rätten att förrätta vigsel och rätten att registrera partnerskap. Det är också glädjande att utrikesministern denna gång förefaller mer positiv till själva sakfrågan än i det frågesvar som lämnades i denna kammare i höstas.

Trots detta beröm måste jag ändå konstatera att svaret är undanglidande och inte lämnar något klart besked om när det första bemyndigandet att förrätta partnerskap kan lämnas en svensk ambassad. Som jag framhöll i min fråga vet vi att det redan nu finns länder som accepterar att den svenska ambassaden tillåts registrera partnerskap. Jag förstår därför inte varför frågan ytterligare måste utredas i de fall en viss stats inställning redan är känd och innebär att staten godkänner att svenska ambassader förrättar partnerskapsregistreringar.

Lagen om registrerat partnerskap trädde i kraft 1995. Redan från början möjliggjorde lagen att regeringen kunde bemyndiga en svensk ambassad att förrätta partnerskap. Regeringen har dock inte varit särskilt aktiv på denna punkt. Det är beklagligt att en lösning av denna fråga ytterligare fördröjs.

I det sammanhanget vill jag också påpeka att redan 1996 uppmärksammades regeringen och Utrikesdepartementet på denna fråga, och ändå har ingenting hänt under dessa år.

Av utrikesministerns svar framskymtar dock att regeringen hoppas kunna återkomma inom en snar framtid med det första bemyndigandet att förrätta partnerskap på svensk ambassad. Jag vill därför be utrikesministern att närmare precisera när det första bemyndigandet kan förväntas bli beslutat av regeringen. Blir det i år eller i en mer osäker framtid?

Anf. 3 MARTIN ANDREASSON (fp):

Fru talman! Även jag ber att få tacka Anna Lindh för svaret. Jag konstaterar att svaret ger en beskrivning som tyder på att regeringen är på väg att svänga i denna fråga, som man faktiskt har haft på sitt bord under mycket lång tid. Börje Vestlund har redovisat bakgrunden i sin interpellation. Den här frågan har gång på gång påtalats både av riksdagen och av olika intresseorganisationer ända sedan partnerskapslagen infördes.

Det intressanta är att ända fram till denna interpellationsdebatt har det framförts principiella argument emot partnerskapsregistrering på ambassader från socialdemokratiskt håll. I princip varje år sedan partnerskapslagen infördes, med något enstaka undantag då frågan hoppats över, har lagutskottet behandlat frågan om partnerskapsregistrering på ambassaderna.

Men varje gång har socialdemokraterna i riksdagen anfört principiella skäl mot partnerskapsregistrering. Man har ansett att det inte varit principiellt önskvärt – av olika skäl. Det vanligaste argumentet är att vigslar på ambassader är avsedda för utlandssvenskar som är bosatta i det landet och att det, eftersom det inte har funnits några partnerskapslagar i de länder där det sker vigslar på ambassaderna, inte har funnits några familjerättsliga skäl att tillåta partnerskapsregistrering på ambassaderna. Detta har varit ett principiellt argument som gång på gång har upprepats.

När Börje Vestlund ställde en liknande skriftlig fråga i samma ämne i höstas anförde utrikesministern i sitt svar att man i de flesta fall var tvungen att avstå från registrering av partnerskap på ambassader, av diplomatiska skäl som vi väl känner till. Men sanningen är att det inte finns något exempel på en ambassad där man har utfärdat ett bemyndigande. Av både Börje Vestlunds interpellation och Anna Lindhs svar framgår ingenting annat än att det inte finns någon ambassad där vi i dag har ett bemyndigande.

Jag vill alltså välkomna den här omsvängningen från socialdemokratiskt håll, även om jag tycker att den är väl senkommen och att man har hanterat denna fråga på ett mycket nonchalant sätt. Jag tror inte att man på allvar satt sig in i frågan förrän inför denna debatt.

Sedan 1998, fru talman, gör Utrikesdepartementet årligen förfrågningar till olika ambassader om vilka värdländer som är beredda att acceptera partnerskapsförrättningar. Detta gör man alltså årligen sedan 1998. Utrikesdepartementet har självt en lista över vilka länder som redan har gett klartecken och som säkert har gjort det en lång tid. Det gäller då värdländerna för ambassaderna i Paris, Tel Aviv och Lissabon.

Men ingenting har hänt. Min kompletterande fråga till statsrådet är därför: Varför har regeringen underlåtit att utfärda bemyndiganden för de ambassader där man redan gett klartecken?

Anf. 4 Utrikesminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! Först och främst är det, tycker jag, väldigt viktigt att säga att det absolut inte finns något principiellt motstånd, och det har inte funnits något principiellt motstånd. Vad det handlat om är att man måste vänta tills andra länder har motsvarande lagstiftning så att det här är tillåtet i andra länder. Till skillnad från vad både Börje Vestlund och Martin Andreasson säger har vi i dag inte ett sådant tillstånd från något land.

Vad vi gör är att vi för närvarande frågar åtta länder. Åtta länder tillfrågas alltså nu om de kan acceptera partnerskapsregistrering på de svenska ambassaderna. Där vi får klartecken vad gäller de här länderna avser vi att gå vidare med bemyndigande. Jag räknar med att vi i åtminstone ett par av de här länderna får förhållandevis snabba svar och att vi därför senast till hösten – för att inte lova för mycket – ska vara klara

med att kunna garantera partnerskapsförrättningar på de ambassaderna. Men för att kunna göra det måste vi alltså ha tillstånd från länderna.

Jag vet inte varifrån uppgiften kommer om att vi redan har tillstånd i flera länder. Jag tror att det är en sammanblandning med att man i de länderna accepterar partnerskap. Men det betyder inte att de för den skull har accepterat att vi ska ha partnerskapsförrättning på de svenska ambassaderna.

Bara för ett par år sedan gjorde man senast en sådan här kontroll i andra länder. Då var det nämligen fortfarande ett väldigt starkt motstånd i andra länder. Det var därför som man inte heller vid det tillfället gick vidare för att bemyndiga partnerskapsförrättning. Men mycket har hänt under de här två åren, och nu räknar vi alltså med att få ett positivt svar från om inte alla så i alla fall flera av de åtta länder som får en förfrågan och därefter, förhoppningsvis, ett bemyndigande i alla åtta länderna.

Anf. 5 BÖRJE VESTLUND (s):

Fru talman! I denna fråga, där det nästan har varit en motsättning mellan oss som velat ha det här och regeringen, kan man säga att det som händer just denna dag är mycket glädjande. Jag ber att få tacka för det.

Det är beklagligt att man under de här åren, när det har varit samma regering och samma konstellation, ändå inte har agerat tydligare i denna fråga. I de flesta fall är det ju så att begränsningarna när det gäller att kunna förrätta vigsel enbart gäller svenska medborgare. Jag kan inte förstå varför flera olika länder skulle ha haft så mycket emot registrering av partnerskap för svenska medborgare. Det är ju det som ligger till grund här.

Låt mig ta ett annat exempel på att Sverige inte bryr sig om vad de andra länderna säger. En del länder motsätter sig till exempel att val förrättas på de svenska ambassaderna. I de sammanhangen hänvisar Sverige naturligtvis till att det är en demokratisk rättighet som alla svenska medborgare har; det ska inte vara krångligt att kunna rösta. Ändå motsätter sig en del länder detta. Man har valt att strunta i detta eftersom det enbart gällt svenska medborgare eller dem som haft rösträtt i Sverige.

Då måste jag, utrikesministern, fråga: Varför kan man inte gå lite hårdare fram i just denna fråga – i de allra flesta fall skulle det ju gälla enbart svenska medborgare? På merparten av de ambassader som tillåter vigsel gäller det ju bara svenska medborgare.

Anf. 6 MARTIN ANDREASSON (fp):

Fru talman! Anna Lindhs svar får inte bara Börje Vestlund utan också mig att bli något orolig. Beskedet är kanske inte fullt så positivt som en läsare som tror sina medmänniskor om gott i alla lägen kan uppfatta.

Jag ska först besvara de frågor som Anna Lindh ställde. Uppgifterna om att UD redan har inhämtat ett ja från ambassadernas värdländer vad gäller Paris, Tel Aviv och Lissabon kommer från UD:s enhet för konsullära och civilrättsliga ärenden. Jag kan med glädje till Anna Lindh överlämna det material som jag har fått från enheten.

Jag förstår inte resonemanget om att man måste vänta in motsvarande lagstiftning i andra länder. Det finns ingen självklar koppling mellan den familjerättsliga lagstiftningen i värdlandet för en ambassad och vad som händer på ambassaden i fråga. Detta framgår av exemplet med Lissabon

och Tel Aviv. Varken Portugal eller Israel har en partnerskapslagstiftning. Ändå har de sagt ja. För att ministern inte ska tro att det beträffande denna beskrivning skulle råka handla om en missuppfattning kan jag säga att ett land som Frankrike, som har en partnerskapslag, ger tillåtelse på till exempel sin ambassad i Rom. I det genomkatolska Italien får vi nog, tyvärr, vänta ytterligare några år på en partnerskapslag. Men det har inte hindrat vare sig Italien från att säga okej till partnerskapsförrättningar eller Frankrike från att genomföra sådana på sin ambassad där.

Prot. 2002/03:68

7 mars

*Svar på
interpellationer*

Anf. 7 Utrikesminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! Först och främst skulle jag vilja passa på att tacka Börje Vestlund för att han ställde interpellationen. Jag tror att det är bra att vi fick chansen att få ut information om att vi nu försöker bemyndiga åtta olika ambassader. Sedan får vi se ifall alla dessa lämnar sitt godkännande i de länderna. Men jag tror att det är en viktig information för väldigt många, och kanske underlättas den av att vi har den här interpellationsdebatten.

Fru talman! Martin Andreasson skulle jag vilja uppmana att lyssna lite bättre. Om han blev mer orolig när jag gav mitt svar och talade om att vi faktiskt har en förfrågan till åtta länder om att acceptera partnerskapsförrättning borde det ha varit ett positivt besked. Det visar ju att ett bemyndigande faktiskt är på väg i åtta länder.

Sedan är det klart att det inte behöver hänga samman att man accepterar partnerskap i det egna landet och att man accepterar partnerskapsförrättningar på de svenska ambassaderna. Det har inte gjorts några formella förfrågningar förut, oavsett vad Martin Andreasson har för uppgifter. Det här är första gången vi nu gör formella förfrågningar. De enkäter som har gjorts tidigare har ändå visat att det finns en betydligt större möjlighet att få positivt gehör ifall länderna själva accepterar partnerskap, och det säger sig ju faktiskt självt.

Varför kan vi då inte liksom strunta i vad landet säger och ändå acceptera partnerskapsförrättning? Ja, det tycker jag inte står i enlighet med diplomatisk god ton. Det finns faktiskt länder där vi inte ens kan ha val på de svenska ambassaderna, just för att värdlandet inte tillåter detta och vägrar acceptera detta. Eftersom vi då har regler som gör att vi har diplomatisk immunitet för våra tjänstemän försöker vi ju alltid att ändå i god ordning komma överens om vilka regler som gäller på våra ambassader. Det är väl ett tillräckligt stort steg framåt ifall vi nu förhoppningsvis på ett antal svenska ambassader faktiskt kan genomföra ett bemyndigande att få partnerskapsförrättning.

Anf. 8 BÖRJE VESTLUND (s):

Fru talman! Det är ju egentligen inte jag som ska debattera mot Martin Andreasson, men nog måste jag säga att Martin Andreasson är osedvanligt gnällig när man flyttar fram frågan ett par steg, för första gången vill jag påstå, från att ha fått ganska undanlidande och nästan direkt okunniga svar gång på gång från Utrikesdepartementet. Det här är första gången som något riktigt positivt händer i den här frågan. Då tycker jag att kritiken kanske kunde vara lite mer hovsam från Martin Andreasson i det avseendet.

Jag skulle vilja sammanfatta det här med att säga att det naturligtvis finns delar av det här som jag kan vara kritisk emot. Jag kan vara kritisk emot att man inte frågar alla länder. Jag kan vara kritisk emot att man inte har tagit itu med den här frågan tidigare. Men det är väl bättre sent än aldrig, och det är väl bättre att ta några steg framåt i den här frågan. Trots allt är det så att vi inte kan förändra hela världen och dess inställning.

Jag tycker att det finns anledning att fortsätta med detta, vilket också antyds i svaret från utrikesministern, och att man också ska arbeta med denna fråga på EU-nivå för att få en annan syn på framför allt diskrimineringsfrågorna i hela EU. Det tycker jag är viktigare, liksom att det också kan få en långsiktig lösning som inte har att göra med ett lands inställning vid just detta tillfälle. Det tycker jag är positivt, och jag tycker att vi ska arbeta vidare med de frågorna.

Anf. 9 Utrikesminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! Avslutningsvis skulle jag också vilja understryka det sista Börje Vestlund tog upp: behovet av att vi fortsätter att arbeta med diskrimineringsfrågorna och mot diskriminering i allmänhet. Det är ju bara om vi fortsätter att med kraft verka mot all form av diskriminering som vi kan se till att vi verkligen kan genomföra både partnerskap och partnerskapsförrättningar i olika länder. I första hand gäller det Europa, men naturligtvis kommer vi också att verka för detta globalt i vårt arbete mot diskriminering för mänskliga rättigheter.

Överläggningen var härmed avslutad.

3 § Svar på interpellation 2002/03:187 om konkurrensen inom bilindustrin

Anf. 10 Näringsminister LEIF PAGROTSKY (s):

Fru talman! Birgitta Carlsson har frågat hur statsrådet Ulrica Messing har arbetat för att säkerställa konkurrensneutralitet och en rättvis fördelning av EU-medel mellan biltillverkare i olika EU-länder. Hon har också frågat hur regeringen vill åtgärda den nuvarande snedvridande fördelningen av bidrag och hur det ska säkerställas att arbetstillfällena inom bilindustrin blir kvar inom vårt land.

Birgitta Carlssons frågor handlar i huvudsak om konkurrens och villkoren för tillämpning av EG:s bestämmelser om statligt stöd. Därför ankommer det på mig att såsom närmast ansvarigt statsråd redogöra för regeringens syn på dessa frågor.

Jag delar Birgitta Carlssons oro över att omfattande stödgivning inom EU kan ge upphov till snedvriden konkurrens. Regeringen tar detta problem på största allvar och arbetar aktivt för att stöd inte ska få användas på ett sätt som snedvrider konkurrensen eller riskerar att bidra till att arbetstillfällen flyttas runt på konstlad väg.

Regeringen har en klar principiell inställning till statligt stöd och hur internationella regelverk bör vara utformade för att undvika otillbörliga snedvridningar och misshushållning med statliga medel. Denna stödpo-

licy redovisades i den konkurrenspolitiska propositionen våren 2000. Restriktivitet, ökad internationell återhållsamhet med stöd och spelregler för stödgivning som görs så lika som möjligt mellan regioner och länder är grundläggande.

Denna policy har vi från svensk sida drivit både i övergripande politiska sammanhang och i förhållande till EU-kommissionen vid utformning av olika gemenskapsbestämmelser. Under det svenska ordförandeskapet våren 2001 antog exempelvis Europeiska rådet slutsatser som tydligare än någonsin slog fast nödvändigheten att minska volymen stöd inom EU:s medlemsstater. Detta fungerar också som riktlinjer för EU-kommissionens översyn av de gällande stödreglerna.

När det gäller regionalpolitiskt investeringsstöd, som är den dominerande stödformen inom bilindustrin, har regelverket stramats upp väsentligt från och med i år, och ytterligare inskränkningar kan komma att aktualiseras. Det gäller då frågan om att införa ett övergripande förbud för regionalt investeringsstöd i större projekt inom bilindustrin. Här kommer vi självfallet att agera aktivt utifrån gällande restriktiva stödpolicy och för bästa möjliga utfall med hänsyn till våra svenska intressen. När det gäller den framtida utvecklingen av EU:s regionalstödsregler i övrigt anser regeringen att strävan bör vara att minska statsstödsområdets omfattning.

Birgitta Carlssons tredje och sista fråga handlar om vad vi kan göra för att arbetstillfällena inom bilindustrin ska bli kvar i Sverige.

Jag vill börja mitt svar på den frågan med att tydligt markera min syn på fordonsindustrin som en absolut nyckelindustri för Sverige. Jag kan inte nog understryka dess betydelse för Sveriges utveckling. Vi har en imponerande kompetens inom fordonsindustrin, och jag är mycket angelägen om att vi utvecklar positionen för industrin och för dess underleverantörer.

Det grundläggande för bilindustrin – och för annan industri – är att vi slår vakt om och ytterligare förbättrar ett gott företagsklimat. Hörnstenar är en stabil och ansvarsfull ekonomisk politik samt satsningar på områden som utbildning, forskning och infrastruktur.

Sverige har, i förhållande till sin storlek, en världsunik position som biltillverkarnation. I och med globaliseringen förändras förutsättningarna i rask takt. Hittills har vi klarat oss bra i den globala konkurrensen. Våra svenska bilindustriföretag har positionerat sig starkt. Volvo har till exempel ansvar för säkerhet inom Fordkoncernen, och Saab Automobil är GM-expert på turbomotorer. Våra svenska underleverantörer står sig också väl i konkurrensen.

Men vi måste vara uppmärksamma på förändringar av förutsättningarna.

Det har till exempel blivit lättare för stora internationella koncerner att flytta resurser och tillverkning mellan länder, och kravet på stora volymer för att pressa priserna ökar. Inte minst det senare sätter press på underleverantörerna.

Hur möter vi detta? Givetvis ligger huvudansvaret på industrin. Jag har stort förtroende för att den svenska fordonsindustrin med sin gedigna kunskap kommer att klara konkurrensen bra. Man måste dock reagera snabbt på marknadens signaler och inte vara rädd för att anta nya utmaningar. Här kan staten ha en roll att stötta industrin med olika nyckelin-

satser. Som exempel vill jag peka på de branschspecifika forskningsprogram som Programrådet för fordonsforskning svarar för. Utöver tidigare satsningar på det allmänna tekniska fordonsforskningsprogrammet och det miljöinriktade gröna-bilenprogrammet, har nyligen träffats avtal om nya program för intelligenta, säkra fordon samt emissionsforskning. För underleverantörerna har Nutek ett program för kunskapsspridning och kompetensutveckling, med syfte att öka deras möjligheter att hävda sig på en alltmer konkurrenssatt global marknad.

Även bredare satsningar, som exempelvis Vinnovas nya innovationsinriktade forskningsprogram och regeringens nya satsning på design, kommer att få stor betydelse för konkurrenskraften inom fordonsindustrin. För Designprogrammet har regeringen avsatt 20 miljoner i år, och avsikten är att särskilt underleverantörerna ska stödjas. Design ska i detta sammanhang förstås som ett vidare begrepp än ren formgivning. Det är fråga om att ändra hela utvecklingsprocessen och därigenom skapa mer konkurrenskraftiga produkter.

Anf. 11 BIRGITTA CARLSSON (c):

Fru talman! Jag vill tacka näringsministern för svaret. Anledningen till att jag ställde frågan till Ulrica Messing var att hon hade varit i bland annat Skövde och där sagt att hon hade ansvaret för dessa frågor. Därför ställde jag frågan på det sätt som jag gjorde.

Anledningen till att jag ställde interpellationen är att i den del av Sverige som jag kommer ifrån, Västra Götaland, är vi oerhört beroende av bilindustrin. Vi har både Volvo- och Saabfabriker där. Det gäller inte bara de stora fabrikerna inom bilindustrin utan också alla de underleverantörer som finns. Allt detta hänger samman, hela transportsektorn, eftersom det finns många olika fabriker inom detta område.

Jag fick svaret sent i går kväll och har därför inte hunnit ta reda på det exakta antalet anställda, men det rör sig om åtskilliga tusen. Bara i min hemkommun jobbar en bra bit över 5 000 personer på Volvo, och sedan tillkommer alla andra företag runtomkring. Detta är alltså en oerhört viktig verksamhet för den delen av Sverige.

När man läser i tidningarna om det smutsiga spelet om bidragspengar känner man sig orolig. Det handlar till exempel om stöd till en motorfabrik i Wales som blivit en politisk fråga. Samtidigt tog statsrådet Ulrica Messing när hon var i Skövde ganska lätt på frågan, åtminstone enligt de tidningsreferat jag läste om besöket. Jag tycker dock att det finns mer allvar bakom näringsministerns svar, och att man tar dessa frågor på allra största allvar.

Man kan känna oro inför framtiden när så mycket pengar har gått till de olika länderna som jag beskriver i min interpellation. Spanien har fått 569 miljoner euro. Tyskland, som också är ett stort land med mycket industri, har fått 565 miljoner och Storbritannien 255. Sverige ligger på jumboplats och har bara fått motsvarande 1 miljon euro. Detta känns på något sätt fel. Vi såg hur man flyttade däckfabriken, och nu känner vi oro för hur man ska fortsätta att flytta den typen av verksamhet till andra länder just med stöd av pengar från EU:s regionala satsningar.

Det kan aldrig vara meningen med vårt medlemskap i EU att vi ska medverka till att pengar går till företag som flyttar arbetstillfällena mellan de olika länderna i EU. Så sent som förra helgen var det ett företag i

Göteborgstrakten, dock inte inom bilindustrin, som kände oro för att pengar skulle gå till den typen av flytt.

Samtidigt står vi inför en utvidgning av EU med tio nya länder. Vad kommer att hända då? Det är ju fråga om länder där löneläget är betydligt lägre än i Sverige. Om de ska få samma möjligheter till regionala stöd-pengar har de genom sitt löneläge otroligt stora möjligheter att dra till sig olika typer av industrier.

Jag är ju så pass gammal att jag minns varvskrisen och flytten av företaget i samband med den. Det hör visserligen inte ihop med detta, men ändå. Vi hade också tekoindustrin, som flyttade till låglöneländer. Det drabbade i stor utsträckning även Västra Götaland.

Den här utvecklingen, att det ska vara så lätt för företag att flytta, skrämmer mig. I andra länder i Europa är man betydligt strängare och ställer större krav på företagen om de flyttar än vad vi i Sverige gör.

Anf. 12 Näringsminister LEIF PAGROTSKY (s):

Fru talman! Jag tror att vi delar synen på dessa frågor. Birgitta Carlsson kommer från Skövde och jag från Göteborg. Det är två orter där fordonsindustrin betyder mycket. Vi har i Göteborg inte bara en personbilsfabrik, utan också en lastbilsfabrik och mängder av underleverantörer. Jag tror att vi har samma erfarenheter och samma känsla för vad den branschen betyder.

Jag tolkar också Birgitta Carlssons svar som att hon instämmer i den bedömning och den analys som jag redovisar i mitt svar. Det måste vara en missuppfattning att Ulrica Messings attityd, som den beskrevs i tidningen, skulle vara att hon tog lätt på de här frågorna. Det är inte regeringens hållning.

Vi jobbar efter två riktlinjer på det här området. Den ena är att bit för bit skärpa EU:s regelsystem så att vi får allt mindre missförhållanden av den typ som vi har sett. Det har också gjorts stora framsteg, och jag kan konstatera att i dag är möjligheterna till stöd för investeringar i bilindustrin mycket mindre än tidigare. De är också mycket mindre än i andra industribranscher.

Vi tittar noga på de konkreta fall som kommer fram i debatten. När det gäller investeringarna i den motorfabrik i Valencia som nu varit aktuell, har vi kunnat konstatera att det statliga stödet till den fabriken inte utgör mer än drygt 5 % av investeringskostnaden. För några år sedan hade stödet antagligen varit mycket större, och om några år kommer stödet för den typen av investeringar kanske att vara ytterligare lite mindre.

Bilindustrin i Europa kännetecknas av överkapacitet. Det är inte ekonomiskt rationellt att flytta runt produktion baserad på stödorientering där man åker snitslad bana mellan olika stödregler med tillverkning under en period här och en period där. Detta måste vi få stopp på. De bästa fabrikerna med den bästa produktiviteten, bästa produktutvecklingen och duktigaste arbetskraften ska stå sig i konkurrensen och inte slås ut för att det finns generösare regeringar i en del länder.

Det andra vi måste göra är naturligtvis att se till att Sverige fortsätter att vara i framkant vad gäller konkurrenskraft på det här området. Vi ska helt enkelt fortsätta att göra bättre bilar. Vi ska göra dem på ett smartare

Prot. 2002/03:68

7 mars

Svar på
interpellationer

sätt genom att utveckla nya produkter billigare och bättre så att det blir våra produkter som når fram till konsumenterna.

Jag redovisar i mitt svar ett brett program med många olika områden där vi ska vidareutveckla våra styrkor. Vi ska bli bättre på säkerhet, på att integrera elektronik i bilarna, på att jobba med design, miljöfrågor, utsläpp och annat, och jag tycker att industrin och staten ska jobba tillsammans med detta. När jag säger staten inbjuder jag gärna också andra intresserade – partier, politiker och enskilda från de intresserade delarna av Sverige – att arbeta med detta. Jag ser det som ett första rangens nationellt intresse.

Anf. 13 BIRGITTA CARLSSON (c):

Fru talman! Jag instämmer helt i det näringsministern säger om vikten av att vi i Sverige har en generös inställning till en så viktig industri som bilindustrin.

Näringsministern nämnde också vikten av bra företagsklimat. Den åsikten delar vi i Centerpartiet helt. Det är oerhört viktigt att vi har ett företagsklimat som gör det lätt att starta företag. Då tänker vi kanske inte på just bilindustri, men underleverantörer kan ju i stor utsträckning vara nystartande företag. Då är det också viktigt att vi inte lägger på dem ytterligare kostnader för sjukskrivningar, vilket diskuteras just i dessa tider, och att vi satsar ytterligare pengar på infrastruktur.

När det gäller infrastrukturen tycker vi som kommer från Västra Götaland att vi är styvmoderligt behandlade. Vi har nämligen många stora vägprojekt som är i skriande behov av åtgärder. Just nu arbetar man med E 6:an mot Oslo, men E 20 är också en väg som så länge jag varit verksam som politiker i Skaraborg och Skövde, vilket är ganska många år, varit på tapeten. Det är inte tillfredsställande att den Europaväg som går mellan våra två största städer har den standard som den har.

Det är också oerhört betydelsefullt för bland annat bilindustrin, som har många tunga transporter bland annat från motorfabriken i Skövde. Det är också transporter från andra fabriker i Skaraborg och andra delar av Sverige som ska ta sig vägen ned till Göteborg och Volvofabriken och också till hamnen därnere.

Det är oerhört viktigt att resurser ges till infrastrukturen på ett sådant sätt att vi får en större del av pengarna i Västra Götaland. Man jobbar intensivt därnerifrån. Jag hoppas verkligen att regeringen satsar mer resurser än vad man har gjort just på den här delen. E 20 måste byggas ut, och det måste ske nu.

Överläggningen var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 9.41 på förslag av andre vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 10.00, då statsministern skulle besvara en interpellation.

Förhandlingarna återupptogs kl. 10.00.

*Svar på**interpellationer***4 § Svar på interpellation 2002/03:193 om regeringens samarbetspartier**

Anf. 14 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Bo Lundgren har frågat mig: Är statsministern beredd att dra konsekvenserna av Vänsterpartiets och Miljöpartiets utrikespolitik och avbryta regeringssamverkan med dessa partier?

Den socialdemokratiska regeringen, Vänsterpartiet och Miljöpartiet samarbetar för ett tryggare, rättvisare och grönare Sverige.

Tillsammans vill våra tre partier arbeta för en tydlig politik för ett grönt, jämställt folkhem där hållbar tillväxt, full sysselsättning och trygg välfärd drivs framåt av teknisk utveckling och modern omställning, omfattande delaktighet och minskade klyftor.

På ett flertal områden har viktiga framgångar kunnat nås sedan samarbetet inleddes för drygt fyra år sedan. Bland mycket annat har sysselsättningen ökat kraftigt och arbetslösheten minskat. Växande resurser har tillförts skolan, vården och omsorgen. Förbättringar har gjorts för barnfamiljer och pensionärer. Biståndet har höjts, insatser för ökat bostadsbyggande har gjorts och ökade resurser tillförs nu såväl rättsväsendet som miljöområdet.

Dessa förbättringar för svenska folket har kunnat genomföras samtidigt som de offentliga finanserna har värnats. Räntorna har hållits tillbaka och inflationen är under kontroll. Trots en kraftig uppbromsning av världsekonomin förblir den svenska ekonomin i gott skick i en internationell jämförelse. På denna stabila och ansvarsfulla grund ska samarbetet utvecklas vidare.

Dock omfattar inte samarbetet mellan våra tre partier hela politikens arbetsfält. I likhet med vad som gällde under förra mandatperioden undantas utrikes-, försvars- och säkerhetspolitik samt EU-politik från samarbetet i den mån det inte rör budgetrelaterade frågor eller i övrigt innefattas av det sakpolitiska samarbetet.

Bakgrunden till detta är väl känd. Enligt regeringens uppfattning finns så avgörande skiljaktigheter mellan våra respektive partier inom dessa områden att de inte kan vara föremål för ett organiserat samarbete.

I stället söker regeringen största möjliga samförstånd i riksdagen i dessa för landet så viktiga och avgörande frågor. På ett flertal områden har också viktiga överenskommelser kunnat göras och beslut fattas. De förändringar som nu genomförs inom försvaret har parlamentariskt stöd över blockgränsen i riksdagen. En bred enighet har kunnat uppnås rörande vår säkerhetspolitik. Regeringens agerande i EU:s ministerråd förankras kontinuerligt i riksdagen. Det finns en bred samsyn i frågor som rör Sveriges inställning och agerande kring krisen i Irak.

Det samarbete – med de fördjupningar som nu sker och de avgränsningar som den socialdemokratiska regeringen, Vänsterpartiet och Miljöpartiet är överens om – fungerar således väl.

Mitt svar på Bo Lundgrens fråga om jag är beredd att avbryta samarbetet mellan våra tre partier blir därför nej.

Anf. 15 BO LUNDGREN (m):

Fru talman! Låt mig först kanske inte tacka för svaret, som man åtminstone förr brukade göra i riksdagen, för jag är inte riktigt nöjd med det, men låt mig i alla fall tacka för att statsministern har inlett en mer positiv verksamhet när det gäller att besvara interpellationer. Det tror jag är till fromma för den politiska debatten rent generellt.

När det gäller sakfrågan kan man inte isolera utrikespolitiken och det som ligger bakom i det här fallet Vänsterpartiets och Miljöpartiets syn på utrikespolitiska frågor. När vi hade en debatt här i kammaren som handlade om utrikespolitiken, men som kom att koncentreras på krisen i Irak, var det alldeles uppenbart att Vänsterpartiets och Miljöpartiets starka attacker mot just USA är grundade på motståndet mot den fria ekonomin och det mindre politiserade samhället i USA. Därmed är det klart att de grundvärderingarna också spelar in i inrikespolitiken. Socialdemokraterna och Göran Persson har valt att samarbeta med två partier som står för någonting som inte bara i utrikespolitiken är extremt och inte i samklang med det som vi just där kanske kan vara överens om i betydligt större omfattning. Det handlar om deras inställning när det gäller viktiga saker i människors vardag.

Samverkan med Vänsterpartiet och Miljöpartiet är en av de grundläggande orsakerna till att regeringen är handlingsförlamad när det gäller att skapa förutsättningar för att på ett bättre sätt möta dåliga konjunkturer i ekonomin. Vi hade några goda år, delvis med grund i en ohållbar börsbubbla i IT-sektorn, men det gav i alla fall under några år en bra ekonomisk utveckling för Sverige. I sådana tider ska man ju skapa förutsättningar för att bättre kunna möta de dåliga åren. Men inte. Av varje tanke på att genomföra de reformer som inte bara den politiska oppositionen utan också ekonomer, internationella organisationer och andra talar om är nödvändiga för att Sverige i en lågkonjunktur och i en högkonjunktur ska kunna växa snabbare och få fler jobb blev det inget.

Då ser vi resultatet av samarbetet, som också grundas på de värderingar som handlar om hela politiken – stigande öppen arbetslöshet. Varje dag är det 1 ½ miljon människor som inte går till jobbet. Det är ett av de stora problemen i Sverige, både för den som har drabbats av sjukdom och för den som saknar jobb eller har förtidspensionerats trots att man egentligen skulle kunna arbeta. Men det är också ett problem för oss alla därför att det leder till att färre och färre måste försörja fler och fler. Detta är ett grundläggande problem i hela ekonomin.

Vi ser ett vikande nyföretagande, och vi ser hur välståndet utvecklas svagare för enskilda människor och hushåll och även hur det blir svårare att finansiera viktiga samhällsfunktioner. Lars Engqvist, som sitter i kammaren nu, talar om att det inte är så farligt motstånd mot skattehöjningar och att det behövs mer skattehöjningar för att klara värden i framtiden. Men det som behövs är att fler arbetar. Då krävs det reformer som syftar till att fler ska arbeta.

Vad är egentligen Göran Perssons reaktion på den utveckling vi ser i dag? Jag blir faktiskt ganska förvånad, om jag uttrycker det milt, när jag läser hans kommentar i Dagens Industri. Det viktiga för Göran Persson är

den politiska makten. Den går före Sverige och människorna i Sverige. Jag tror, säger Göran Persson, att vi nog får en vändning lagom till valet. En vändning lagom till valet! För mig skulle det viktigaste vara att få en vändning uppåt så snabbt som möjligt.

Vi kan inte styra konjunkturen, men vi kan, Göran Persson, göra något åt förutsättningarna för att i en dålig konjunktur få en bättre utveckling än annars. Där är problemet. Bryt samverkan med Vänsterpartiet och Miljöpartiet! Skapa förutsättningar för en bättre politik för hela landet!

Anf. 16 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Vi vet att moderatledaren är under press. Det är vi alla från tid till annan. Men man kanske inte ska dras med av någon panik, Bo Lundgren, bara för att det finns opinionsmässiga motgångar. Var försiktig med det och koppla lite bakåt i tiden till vad du har sagt förut så att inte varje tillfälle i riksdagens talarstol så att säga blir en ny start. Det skapar inte intryck av kontinuitet.

Vad är det jag menar när jag säger detta? Jo, Bo Lundgren försöker härleda i bevis att de ekonomiska bekymmer vi har nu, de utrikespolitiska problem vi ser, delvis tycks bero på Miljöpartiets och Vänsterpartiets antiamerikanism. Vi kan naturligtvis diskutera om det är en korrekt analys eller inte. Jag delar inte uppfattningen. Men vi kan diskutera den ändå.

Om Bo Lundgren verkligen menar det han säger får vi anledning att gräva lite i arkivet och titta på vad Lundgren har sagt förut. Då går jag 156 dagar bakåt i tiden – inte mer än så – till den 1 oktober förra året efter valet. I ett TT-telegram den dagen kl. 15.32 låter Bo Lundgren meddela följande:

Vi får väl se vad som händer. Det förhandlas om både det ena och det andra. Vi får se var Miljöpartiet landar rent parlamentariskt säger Lundgren, som inte utesluter en regering med både Miljöpartiet och Moderaterna.

Det var kl. 15.32 den 1 oktober.

Jag förföljdes under den tiden av moderater och folkpartister som satt i regeringsförhandlingar med dessa erbarmliga miljöpartister, som Lundgren nu har kommit underfund med att de är – och andra. Jag sade vid det tillfället: Nej, de kan inte ingå i en regering därför att vi har en för stor skillnad i synen på utrikespolitik.

Hur kunde det komma sig, Bo Lundgren, att ni tog så våldsamt fel för 156 dagar sedan? Hur kunde det komma sig att ni tog så våldsamt fel? Såg ni inte då vad det här handlade om? Vad är det som har inträffat sedan dess fram tills nu som gör att det som Lars Leijonborg och Bo Lundgren stod för då ansågs som höjden av klokskap och nu är någonting som tydligen totalt förstör våra offentliga finanser och vårt internationella anseende?

Arkiv, Bo Lundgren, är inget dåligt politiskt redskap. Ibland hittar man ett och annat där som man kanske borde titta på innan man ställer interpellationer i riksdagen.

Anf. 17 BO LUNDGREN (m):

Fru talman! Jag har länge tyckt att Göran Persson skulle göra sig bättre som arkivarie. Hans tillbakablickande när det gäller den ekono-

miska utvecklingen och hans ibland glömska när det gäller de år när han satt i regeringen under 80-talets spekulatsekonomi är intressant. Det är viktigare och väsentligare att diskutera framtiden, men när den ser besvärlig ut väjer Göran Persson. Då vänder han tillbaka.

Jag var inte alls särskilt positiv till de regeringsförhandlingar som mina borgerliga bröder och min borgerliga syster ägnade sig åt. Maud Olofsson drog själv slutsatsen att det inte skulle gå. Men eftersom det som ska avgöra en samverkan alltid ska vara det politiska innehållet tyckte jag inte att man i förväg kunde utesluta, säga nej till eller avstyra samtal. Sedan får man dra slutsatser av samtalen. En av de slutsatser jag drog var att vi inte skulle kunna stödja en regering som höjer energiskatter eller på annat sätt bedriver en politik som vi inte tror är bra för Sverige. Personligen har jag svårt att tänka mig att det hade blivit en regering med det underlag som diskuterades. Men visst har man rätt att diskutera. Den rätten har Göran Persson också. Men man måste sedan se vilka slutsatser man ska dra av hur det faktiskt fungerar.

Det är roligt att Göran Persson intresserar sig för den moderata parti-interna diskussionen. Men jag ser på politiken på ett annorlunda sätt, mindre personfixerat. Det intressanta för mig är inte om det finns en press på mig eller andra. Det intressanta för mig är att se till att minska pressen på det svenska folket. Det är det väsentliga och det vi borde diskutera i kammaren.

Jag grips inte av någon panik, men låt oss titta på regeringens underlåtenhetssynder. År 1997, för snart sex år sedan, såg jag hur sjukfrånvaron exploderade. Nu först börjar regeringen fundera om man ska vidta några åtgärder. Passivitet. Handlingsförlamning. Det är arkivarien snarare än den som ser framåt och vill göra något bättre för svenska folket.

I ekonomin ser vi nu vad som hände med de stolta spådomarna om sju feta år efter sju magra. Göran Persson sade för några år sedan att konjunkturen viker kanske 2005. Så var det inte: Se på börskraschen som Göran Persson inte trodde på.

Det viktiga är inte att göra prognoser och spådomar. Det viktigaste i politiken, Göran Persson, handlar om att nu, här i dag – helst tidigare, men åtminstone i dag – dra slutsatser av konsekvenserna. Sverige behöver en politik där fler får arbete. Vi kan se till att föra en politik som gör att fler arbetar även i en lågkonjunktur. Sverige behöver en politik som gör att det blir lönt att arbeta och lönt att satsa på företagande. Vi behöver en politik som ger oss en bättre tillväxt i både lågkonjunktur och högkonjunktur. Det är det som saknas.

Det finns en riksdagsmajoritet. Om regeringen faktiskt tänkte på svenska folket mer än på den politiska makten – läs Dagens Industri! – skulle vi snabbt ha kunnat få förbättrade villkor för småföretagen och snabbt få en situation som gör det lönande att arbeta. Det är de frågeställningarna, Göran Persson, som är väsentliga.

Jag kommer tillbaka till det jag sade innan. Om Göran Persson är beredd att bryta samarbetet med Vänstern och Miljöpartiet också när det gäller inrikespolitiken, det som präglas av deras värderingar, det som gör att marknadsekonomin inte får tillräckligt utrymme, går det att skapa majoriteter som gör att vi kan klara lågkonjunkturen bättre. Jag tänker inte bara, Göran Persson, på hur det går i valet 2006, utan jag tänker på

hur det går för svenska folket just nu. Det behövs en annan politik. Det behövs över huvud taget en politik, arkivarien!

Prot. 2002/03:68
7 mars

Anf. 18 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Vi har förstått att Bo Lundgren inte tänker så mycket på valet 2006. Det kanske inte heller blir hans bekymmer. Vi får väl se.

Jag kommer tillbaka till det som interpellationen handlade om. Du kräver att vi ska bryta samarbetet med Miljöpartiet och Vänsterpartiet. Då skulle jag kunna fortsätta att läsa citat från dina mittenbröder och din mittensyster om hur högt de värderar Miljöpartiet, vilket förtroende de har för Miljöpartiet. Den förhandling som Lars Leijonborg genomförde förra hösten gjorde mig lite tryggare. Jag kände då att det Miljöpartiet står för i ekonomiska frågor är sådant som ligger väl i linje med en mittfåra i svensk politik. Annars hade man inte kunnat stå här och förhandla.

Bo Lundgren sade ingenting negativt om de förhandlingarna. Tvärtom uteslöt han inte att sitta i samma regering som Moderaterna och Miljöpartiet skulle konstituera. Detta är bilden.

Nu kommer Bo Lundgren tillbaka och säger att detta samarbete ska rivas upp. Han tar utgångspunkten i Irakkriget. Jag var tydlig redan då. Vi har inte en samsyn om utrikespolitiken med Miljöpartiet och Vänsterpartiet. Därför sitter de heller inte i regeringen. Men Bo Lundgren skulle sitta i samma regering som Miljöpartiet! Bo Lundgrens mittenkamrater var beredda att gå fram i riksdagen med ett sådant förslag efter en förhandling, som skulle kräva Moderaternas aktiva stöd i varje votering i riksdagen. Då sade Bo Lundgren ingenting.

Var det möjligen makten det handlade om, Bo Lundgren? Var det makten som då drev Bo Lundgren att till varje pris föra Socialdemokraterna ut ur kanslihuset? Till och med så långt var Bo Lundgren beredd att gå att han kunde tänka sig att släppa fram en regering med Miljöpartiet tillsammans med den borgerliga mitten. Så kommer han tillbaka nu och säger att samarbetet ska brytas.

Om vi inte kan samarbeta med Miljöpartiet och Vänsterpartiet, som vi nu gör i enskilda sakfrågor i den ekonomiska politiken, kan då Moderaterna gå in i ett samarbete med Miljöpartiet i exempelvis immigrationspolitiken? Det är ett område som är utsatt för stark press. Är det där öppet för ett samarbete mellan moderater och miljöpartister? Eller gäller Bo Lundgrens principiella uppfattning att det inte går att samarbeta med Miljöpartiet därför att ett sådant parti för med sig en antiamerikanism in i svensk politik som lägger en död hand över ekonomisk tillväxt? Bestäm dig! Det är det som interpellationen handlar om. Den handlar om de parlamentariska förutsättningarna. Tänk då också högt, Bo Lundgren, om vad det finns för annat regeringsalternativ, om den socialdemokratiska regeringen inte har ett samarbete med Vänsterpartiet och Miljöpartiet.

För min del, fru talman, är det här, precis som Bo Lundgren säger, en fråga om makten. Visst är det det. Vi kan fortsätta att regera i ett nära samarbete med två partier som står för samma grundsyn som vi vad gäller fördelning, vad gäller grönt folkhem och vad gäller jämställdhet. Det är de partier som Bo Lundgren tar bestämt avstånd från, men det är inte värre än att han kunde ha tänkt sig att stötta en regering där de ingick. Det är sakläget.

Svar på
interpellationer

Beskyll mig gärna för att vara arkivarie, men ett starkt historiskt intresse är inte fel när man sysslar med politik. Nutidshistoria 156 dagar tillbaka i tiden sitter inte heller i vägen, särskilt om man råkar vara ledare för ett konservativt parti. Varsågod, Bo Lundgren!

Anf. 19 BO LUNDGREN (m):

Fru talman! Än så länge är det väl talmannen som ger ordet i kammaren, även om Göran Persson säkert skulle ha ambitionen att ta över också den funktionen. Men vi kan nu lämna just den mer personliga frågeställningen.

Göran Persson! Det är politikens innehåll som ska styra, och det är det som skiljer oss. Jag tror inte att det hade gått att bilda en regering med ett tillräckligt bra politiskt innehåll med Miljöpartiet. Sedan kan man i enskilda frågor, där Miljöpartiet eller något annat parti visar sig tycka detsamma som vi och andra borgerliga partier, komma fram till ett beslut som blir bättre än det som hade blivit följden av att Socialdemokraterna bestämde på egen hand eller tillsammans med Vänstern och Miljöpartiet.

Men det är självklart att den slutsats som Maud Olofsson drog när Centern lämnade de här överläggningarna var ungefär det utfall som jag hade väntat mig av de överläggningarna, men jag tycker inte att jag i förväg ska säga till andra att inte diskutera. Man får ju själv, både jag och de andra, dra slutsatser av vad som kommer ut av samtalen.

Men nu gällde inte frågan detta, utan den gällde det parlamentariska läge som vi faktiskt har i Sverige i dag. Göran Persson säger, och nu än mer tydligt, att man när det gäller allt annat än utrikespolitiken har samma grundvärderingar, det vill säga Göran Persson och Gudrun Schymans parti, som nu leds av någon – vem vet, höll jag på att säga, vem exakt som har den makten? Men det är ju Gudrun Schyman som Göran Persson har samarbetat med under en lång tid. När jag har debatterat med henne har hennes inställning handlat om att politiken ska styra det mesta. Det går tvärs mot det som Sverige behöver.

Göran Persson borde inte fly den fråga som är den viktiga här. Vad är konsekvensen av det samarbete ni har? Konsekvensen är ju att ni ingenting gör när nu konjunkturen viker. Ni använde inte de goda åren till att lägga grunden för att klara de dåliga åren bättre. Arbetslösheten stiger. Vallöftena sviks. Välståndet viker. Det är svårare att finansiera offentliga utgifter. Och regeringen gör ingenting för att hjälpa företagandet. Där är grundproblemet. Bryt det samarbetet, Göran Persson!

Anf. 20 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Vi är i en lågkonjunktur. Det är sant. Det gäller inte bara Sverige. Det gäller också Europa i övrigt. Vi har klarat oss bättre än Europa i övrigt, och vi klarar oss fortsatt bättre än Europa i övrigt. Det beror på den politik som vi har fört, och den politiken har vi utformat i stor utsträckning tillsammans med de partier som nu Bo Lundgren kritiserar. Vi har dock inte samma syn i utrikespolitiken. Därför samarbetar vi inte där. För min del var det ett mycket tydligt besked i valrörelsen. Det har visat sig hålla också efter valet.

Jag kan läsa några citat till, eftersom Bo Lundgren, vad jag förstår, tycker att det är intressant att höra. Lyssna på Göran Hägglund, en kristdemokrat som säger så här: Om vi tittar på Miljöpartiets valmanifest är det vår slutsats att de kan få igenom mer av sin egen politik tillsammans med oss än med Socialdemokraterna. Eller lyssna på Mats Odell, kristdemokraten, som säger: Jag har stort förtroende för Peter Eriksson. Eller lyssna på Johan Pehrson, Folkpartiets partisekreterare, som säger att man inte kan utesluta Miljöpartiet från någon regeringspost, inte ens posten som utrikesminister.

Så var det då, för 156 dagar sedan. Jag kan förstå om Bo Lundgren blir upprörd över att påminnas om detta, och jag söker inte sak mer med Lundgren om det här. Nu är positionerna klargjorda. Jag kan bara konstatera att de parlamentariska förutsättningarna för resten av mandatperioden har klarnat betydligt. Det är resultatet av Bo Lundgrens interpellation. Fram tills i dag trodde jag att man skulle kunna få se en utveckling där Moderaterna släppte fram en mittenregering med stöd av Miljöpartiet. Men efter dagens inlägg är det uppenbarligen en möjlighet som Bo Lundgren har stängt. Det kan väl i så fall vara en god effekt av denna interpellationsdebatt.

Anf. 21 BO LUNDGREN (m):

Fru talman! Den här interpellationen handlar självklart om den regeringssamverkan som Göran Persson och Socialdemokraterna har med Vänsterpartiet och Miljöpartiet och inget annat. Allt hypotetiskt resonemang om regeringsbildning är i det här läget betydligt mindre intressant, därför att det är hypotetiskt.

Det är politikens innehåll som ska grunda en regeringssamverkan, och jag tror att det är väldigt svårt att ha en regeringssamverkan med ett parti som uttrycker det i utrikespolitiken som företrädare för Miljöpartiet har gjort. Jag tror inte att någon borgerlig politiker egentligen säger att det i dagsläget skulle vara möjligt.

Men det intressanta är ju en annan fråga, nämligen effekterna av det samarbete som ni har. När jag i utrikesdebatten hörde just hur ideologiskt grundade attackerna mot USA var insåg jag också hur mycket detta styr alla dem som jobbar med och inom Regeringskansliet.

Då är jag tillbaka till den grundläggande frågeställningen, Göran Persson. Fly inte bort från den! Är regeringen beredd att gå ifrån långbänken och passivitetens rum och i stället fundera kring vad vi kan göra nu för att alla de reformer som borde ha gjorts för länge sedan, för att fler ska få jobb, faktiskt genomförs? Det går att få en majoritet i riksdagen om Göran Persson vill.

Anf. 22 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Den politik som Bo Lundgren erbjuder samarbete omkring är inte gångbar i Sveriges riksdag och inte heller i svensk folkopinion. Den bygger nämligen på helt felaktiga värderingar, som resulterar i ökade klyftor i samhället. Det vill vi inte ha.

Om man läser igenom det som Bo Lundgren säger i sitt sista inlägg ser man att han börjar med att faktiskt hålla lite halvöppet för något slags borgerlig regering stödd av Miljöpartiet. Sedan glider han under repli-

kens gång över i att det kanske ändå inte går med tanke på dess antiamerikanism.

Interpellationens utgångspunkt är Miljöpartiets och Vänsterpartiets utrikespolitiska hållning. Den kände vi till för ett halvår sedan. Den var ingen nyhet. Därför tog vi vår ställning. Ni drev ett maktpolitiskt spel här i kammaren för att till varje pris ersätta en socialdemokratisk regering med någonting annat. Nu vet vi att det maktpolitiska spelet uppenbarligen inte kommer att upprepas därför att Lundgren har gett beskedet att han inte släpper fram en regering som stöder sig på eller som innehåller miljöpartister. Det är ett intressant besked, och för parlamentarismen under kommande mandatperiod är det ett mycket välkommet besked.

Överläggningen var härmed avslutad.

5 § Svar på interpellation 2002/03:190 om utländska läkarlegitimationer

Anf. 23 Socialminister LARS ENGQVIST (s):

Fru talman! Cecilia Wikström har frågat mig om jag avser att vidta några åtgärder för att utländska läkare ska kunna få slippa den avslutande kursen som krävs för svensk legitimation, om den enskilde läkaren inte behöver den, samt vilka åtgärder jag avser att vidta för att stävja läkarbristen.

Låt mig först säga att det enligt min mening självklart måste ställas höga krav på samtliga läkare som ges svensk legitimation och därmed har rätt att arbeta här. Det är mycket viktigt att sjukvården upprätthåller en hög kvalitet och patientsäkerhet.

Inom EU och EES-området har man tagit fram minimikrav för vad läkarutbildningarna ska innehålla för att vara godkända. Det har således skett en granskning av utbildningarna, och alla medlemsländernas läkarutbildningar uppfyller dessa minimikrav. Det pågår dessutom fortlöpande ett arbete med att säkerställa en hög standard på utbildningarna.

Språkkunskaper och kunskaper om den lagstiftning som omgärdar läkaryrket får inte uppställas som villkor för legitimation av läkare som är utbildade inom EU eller EES-området. Dessa villkor blir i stället en förutsättning för att få arbete och blir en naturlig del av den meritvärdering som arbetsgivaren gör inför en anställning.

När det gäller läkarutbildningarna som ges i länder utanför EU och EES-området finns det stora variationer i kvalitet och innehåll. Man måste därför i varje enskilt fall göra en bedömning av utbildningen och hur den behöver kompletteras för att motsvara de svenska kraven. Av denna anledning ställs på läkare från dessa länder bland annat krav på att de genomgår medicinskt kunskapsprov eller provtjänstgöring beroende på erfarenhet med mera. Socialstyrelsen är den myndighet som är behörig att bedöma om kraven för legitimation är uppfyllda.

Jag vet att det för närvarande är många utländska läkare som väntar på att få genomföra kursen i författningskunskap, och därför ska nu Socialstyrelsen ta kontakt med berörda högskolor för att få till stånd en extra kurs under innevarande år 2003.

Jag vill här också nämna att regeringen har satsat 100 miljoner kronor per år 2001–2003 för att öka sysselsättningen bland invandrare. Satsningen gäller bland annat kompletterande utbildning för personer med utländsk högskoleutbildning, varav bland annat läkare tillhör en prioriterad grupp.

Enligt den slutrapport för år 2002 som AMS har överlämnat till regeringen har arbetsmarknadsutbildningen inom ramen för utbildningssatsningen helt dominerats av vårdutbildningar, varav kompletteringsutbildning för läkare och sjuksköterskor har varit vanligast. Enligt rapporten har också andelen förberedande utbildningar ökat. Det är utbildningar i yrkessvenska, framför allt sjukvårdssvenska, som står för ökningen.

I sammanhanget vill jag också nämna att det utöver de redovisade aktiviteterna pågår flera lokala projekt i landet för att underlätta kompletteringen av invandrade läkares utbildning.

Det är givetvis viktigt att ta till vara den resurs som bland annat de invandrade läkarna utgör. Vi måste på olika sätt försöka underlätta för dem att komplettera sin utbildning för att få en svensk legitimation inom rimlig tid. Jag utesluter därför inte att ytterligare åtgärder från regeringen kan behöva vidtas.

Anf. 24 CECILIA WIKSTRÖM (fp):

Fru talman! Jag vill inledningsvis tacka socialministern för svaret. Innehållet var delvis positivt, men jag anser att det delvis lämnar en del övrigt att önska.

Låt mig börja med en kort redogörelse för de frågeställningar som ligger till grund för min interpellation till socialministern. Det saknas 1 500 läkare i Sverige, enligt en ny uppgift från Läkarförbundet. Samtidigt finns det ett betydande antal utländska läkare som lever i Sverige men av olika skäl inte bereds möjlighet att utöva sitt yrke.

Det finns, som jag ser det, två nivåer på problemet med utländska läkare och varför de inte tas till vara i svensk sjukvård. På en nivå rör det sig om läkare som hotas av utvisning. Jag läser ur ett brev som verksamhetschefen på ortopediska kliniken vid Mälarsjukhuset i Eskilstuna, Anders Hansson, har skrivit till statsminister Göran Persson. Anledningen är att en irakisk läkare som tjänstgör på sjukhuset nu hotas av utvisning. Anders Hansson skriver: Förklara för mig och för ortopediska kliniken hur Sverige kan ha råd att avstå den här läkarens tjänster!

Läkaren kom till Sverige som asylsökande. Han har fem års arbetserfarenhet som ortoped i sitt hemland. Han har genomgått kursen Svenska för utländska läkare och har under det senaste halvåret varit provanställd vid Mälarsjukhuset. Men Migrationsverket och Utlänningsnämnden har sagt nej till mannens ansökningar om att få stanna i Sverige. Enligt det senaste beslutet ska denna person avvisas inom två veckor.

Jag frågar mig om det är rätt att bedöma ett ärende som detta enbart ur asylsökandesynpunkt när vi vet att Sverige under lång tid kommer att behöva få många fler läkare. Det gläder mig att se att också migrationsministern är i kammaren. Det skulle vara intressant att föra diskussionen vidare med honom. Men nu är det socialministern jag debatterar med.

Detta var den första nivån på problemet som jag ser det. Den andra nivån handlar om de läkare som kommer från ett land utanför EU och EES-området som har accepterats som deltagare i Socialstyrelsens ut-

bildningsprogram, som har fullföljt programmet vad gäller språkutbildning och gjort flera års provtjänstgöring under handledning. Dessa läkare har redan ett permanent uppehållstillstånd, ett så kallat PUT, ofta av helt andra än yrkesmässiga skäl. Det som fattas läkarna i denna kategori är den tvåveckorskurs som Socialstyrelsen nu kräver för att läkarlegitimation ska kunna utfärdas. Utan legitimation får läkarna inte behandla eller förskriva medicin självständigt. Denna kurs är det fullt på.

Utan legitimation tjänar en läkare under 20 000 kr. Dagen efter läkarlegitimationens utfärdande blir lönen 40 000 initialt. Det är av avgörande betydelse för individen, för hans eller hennes framtid i Sverige och som familjeförsörjare.

Till den kurs som ges under våren har 126 läkare sökt de 80 platser som finns vid Göteborgs universitet. Här kommer mitt tack till socialministern in. Tack för att du ger så entydigt besked i svaret! Du säger att Socialstyrelsen ska ta kontakt med berörda högskolor för att få till stånd en extra kurs nu under våren. Det är positivt. Men det finns mer att önska.

Anf. 25 Socialminister LARS ENGQVIST (s):

Fru talman! Det är viktigt att skilja på diskussionen om asylpolitiken och diskussionen om hur vi klarar försörjningen av läkare till den svenska sjukvården. Jag tror att man hamnar fel om man blandar ihop de två frågorna. Det är inte rimligt att ha en asylpolitik som grundar sig på vilken yrkesutbildning den sökande har, att rätten att få asyl i Sverige grundar sig på om man är läkare, advokat eller bara vanlig metallarbetare. Jag tänker lämna den frågeställningen åt sidan och i stället diskutera vilken skyldighet vi har att erbjuda möjlighet för dem som har en läkar-kompetens med sig till Sverige att komma in i den svenska sjukvården.

Vi har en tradition av att ställa mycket höga krav. Det är viktigt att vi behåller den så att vi inte skapar en känsla av att kvaliteten i läkarnas kompetens minskar.

Det som uppenbart är ett problem är det som Cecilia Wikström tar upp i sin interpellation och sitt anförande, nämligen att det är ett för litet utbud av ganska enkla kurser. Socialstyrelsen kommer att genomföra en extra kurs som rimligtvis kan garantera dem en plats som inte kom med – det var 126 sökande till 80 platser – så att vi åtminstone kommer förbi detta.

Jag lovar att följa frågan så att vi ser till att inte korta och enkla kompletteringskurser blir ett hinder för dem som annars är nästan färdiga med sin utbildning. De behövs verkligen i sjukvården. Vi ska se till att vi inte har sådana flaskhalsar. Om vi klarar det tror jag att vi har sett till att lösa åtminstone de akuta problemen.

Anf. 26 CECILIA WIKSTRÖM (fp):

Fru talman! Det är roligt att vi är överens om vikten av att ta till vara den fantastiska resurs som de utländska läkarna utgör. Ministern säger avslutningsvis i sitt svar på min interpellation att han inte utesluter att regeringen kan behöva vidta ytterligare åtgärder. Jag har nu fått ett entydigt och klart besked. Det är jag mycket tacksam för. Det tror jag också att alla de 46 läkare som inte fick plats på kursen uppskattar. Vi kanske kan emotse ett helhetsperspektiv från regeringen där man främst ser till

behovet av läkare och därför kan öppna för arbetskraftsinvandring. Som en konsekvens kan man då tillåta att de läkare som har kommit hit och sökt asyl kan få stanna som arbetskraftsinvandrare.

Jag tycker inte alls, som ministern, att vi ska släppa helheten och ta frågorna för sig. Det behövs ett helhetsperspektiv i svensk politik. Det gäller att vara pragmatisk och lösa de problem och frågeställningar som finns i Sverige i dag. Läkarbristen är ett oerhört stort problem. Man kan åtminstone tänka sig att regeringen kan ha ett helhetsperspektiv och se till att det blir ett bättre samarbete mellan AMS och Socialstyrelsen när det gäller resursfördelningen, till exempel med avseende på språkutbildning eller utbildning kring svensk författning. Så är inte fallet i dag. Då skulle inte Socialstyrelsen behöva gå ut och säga att pengarna är slut samtidigt som AMS har pengar kvar.

Samhällets kostnader för läkarbristen är enorma – vi är överens om det – i förhållande till den ganska ringa resurs som krävs för att satsa på utbildningsplatserna. Det är ett stort problem att man inte ser till helheten. Titta på alla läkare som finns här och som har kommit av olika skäl! Öppna möjligheter för dem att stanna i Sverige! Kanske kan de bli arbetskraftsinvandrare.

Jag mötte själv som präst ute på den uppländska landsbygden för många år sedan en familj som flytt hit från det forna Jugoslavien. Han var neurokirurg och hon mikrobiolog. De kunde inte få stanna trots att Akademiska sjukhuset omedelbart hade velat anställa dem. Han åkte in och blev handledd som frivillig läkare. Till slut orkade den här familjen inte mer. Det sista de gjorde var att ringa ett samtal till australiska ambassaden. Dagen efter var de välkomna. De fick bilder på hus och löfte om att välja anställning.

Jag bara undrar: Ska detta vara det sätt på vilket vi tar emot läkare i Sverige, oavsett varför de har kommit hit? De behövs; därom är vi alla överens. Jag tycker att det är patetiskt att Anders Hansson, chefen vid ortopediska kliniken i Eskilstuna, inte kan få anställa den här läkaren som uppenbarligen gör ett gott arbete där.

Det finns två nivåer i detta, men jag godtar inte ministerns svar att vi ska skilja på det ena och det andra. Vi behöver helhet i frågan.

Anf. 27 Socialminister LARS ENGQVIST (s):

Fru talman! Det är just det vi behöver. Jag är övertygad om att Jan O Karlsson skulle kunna ge ett alldeles utmärkt svar på den här frågeställningen. Låt mig möjligtvis biträda honom genom att säga att det är otroligt viktigt att vi är alldeles tydliga när det gäller grunden för vår flyktingpolitik. Det är skyddsbehovet och enbart skyddsbehovet som avgör besluten. Vi kan inte börja väga skyddsbehovet mot våra inhemska behov av vissa yrkesgrupper. Då har vi förlorat trovärdighet internationellt när det gäller flyktingpolitiken och också, tror jag, gentemot svenska medborgare. Här ska vi inte snegla åt andra intressen än just behovet av skydd för den enskilde individen.

En helt annan sak är diskussionen om hur vi ska hantera läkarbristen i Sverige. Det sker ett mycket aktivt sökande efter utländska läkare. En rad landsting samverkar för att få läkare att komma hit. Det är dessutom ganska populärt att flytta till Sverige. Det är viktigt att det också kan ske med läkare som kommer från länder utanför EU och EES-området. Men

Prot. 2002/03:68

7 mars

Svar på
interpellationer

när vi söker läkare från dessa områden och erbjuder dem möjlighet att komma hit ska vi försäkra oss om att de klarar mycket höga krav på kompetens. Det är det som Socialstyrelsen har i uppgift att se till.

Det som nu är bekymret är alltså att många har nått nästan ända fram, och sedan visar det sig vara för litet utbud av den sista kompletterande kursen. Då är det viktigt att vi ser till att detta försvinner. Men låt oss inte blanda ihop diskussionen om flyktingpolitik med diskussionen om att erbjuda fler utländska läkare jobb i den svenska sjukvården. Då tror jag nämligen att vi förlorar respekt både för vår sjukvårdspolitik och för vår flyktingpolitik.

Anf. 28 CECILIA WIKSTRÖM (fp):

Fru talman! Förklara detta för Anders Hansson, som är chef vid ortopediska kliniken i Eskilstuna! Förklara det för dem som sitter på åhörarläktaren här, och förklara det för de många tusentals människor som står i kö för operationer och andra insatser i svensk sjukvård! Förklara för dem varför de läkare som har kommit hit och sökt asyl inte kan få stanna som arbetskraftsinvandrare i Sverige! För mig är detta obegripligt.

Givetvis ska vi fästa stort avseende vid asylskälen. Men om de nu ändå är här, låt dem då stanna! Öppna vårt land för arbetskraftsinvandring! Jag tror att det är precis det som behövs.

Samhällets kostnader för att ta hand om dessa personer, ge dem en svensk utbildning och låta dem stanna är faktiskt marginella. Det mänskliga lidandet för de många människor som står i kö måste väl ändå vara värt att ta på allvar. Låt fler utländska läkare komma hit och ge dem rätt att stanna – men som arbetskraftsinvandrare! Det verkar inte vara svårare än så.

Anf. 29 Socialminister LARS ENGQVIST (s):

Fru talman! I själva verket är det knappast något problem för läkare som har fått utbildning i ett annat land att komma till Sverige. Det sker ett aktivt arbete för att få dem att komma hit. Landstingen rekryterar utländska läkare. Vad vi diskuterar är bara att vi ska försäkra oss om att de har den kompetens som krävs för att jobba inom svensk sjukvård. Här finns i praktiken inga problem.

Ett annat bekymmer kan då vara att det kommer hit individer som har en läkarutbildning i sitt hemland som flyktingar. Då ställer Cecilia Wikström frågan: Ska vi då inte ha en särskild bedömning för de flyktingar som har en särskild utbildning? Om vi skulle acceptera det har vi förlorat greppet om vår flyktingpolitik och förlorat all respekt internationellt. Det är det jag vänder mig emot. Varje flykting som kommer hit ska prövas med utgångspunkt i de skyddsbehov han eller hon har. Vi ska inte ha några sidoaspekter på det.

En helt annan diskussion är vilka möjligheter de svenska landstingen har att rekrytera utländska läkare. Det sker i mycket stor omfattning, och det är i själva verket ganska lätt att kommit hit till Sverige om man får den kompletterande utbildningen. Vi ska se till att detta fungerar.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 30 Statsrådet JAN O KARLSSON (s):

Fru talman! Lars Ångström har frågat mig vilka åtgärder jag är beredd att vidta för att Sida inte ska minska sitt stöd till humanitära minröjningsprojekt utan leva upp till regeringens uttalanden och ambitionsnivåer. Därtill har Lars Ångström frågat vilka åtgärder jag avser att vidta för att FOI ska kunna upprätthålla sin minröjningsrelaterade forskning och utveckling samt för att Räddningsverket ska få möjlighet att agera som Sveriges operativa aktör vid humanitära minröjningsinsatser. Slutligen har Lars Ångström frågat vad jag avser att göra för att underlätta för minröjningsorganisationer att använda de mest kostnadseffektiva maskinerna, exempelvis den svenska Scan-Jack.

Låt mig inleda med att understryka det allvarliga med det mänskliga lidande och de hinder för utveckling som orsakas av antipersonella minor och oexploderad ammunition. Mycket arbete har gjorts. Samtidigt återstår ett viktigt och långsiktigt internationellt arbete för att minska minorernas förödelse i mindrabbade länder. Sverige spelar en viktig roll i detta arbete.

Stöd till humanitär minhantering är en viktig fråga för det svenska utvecklingssamarbetet. Som Lars Ångström riktigt påpekar har Sveriges stöd till minröjningsprojekt mellan 1998 och 2001 pendlat från 75,3 till 107,9 miljoner kronor. Utbetalningarna under 2002 uppgick till drygt 70 miljoner kronor. Som jag nämnde i november då Lars Ångström ställde en likartad fråga i riksdagen finns det en rad faktorer som påverkar Sveriges faktiska åtaganden och utbetalade belopp.

De totala åtagandena kan variera från år till år beroende på vilka insatser som påbörjas och avslutas. Detta kan leda till att det uppstår fluktuationer i utbetalningsnivån på kort sikt. Under 2001 avslutades bland annat två större minprojekt i Nicaragua och i Moçambique, vilket delvis kan förklara nedgången under 2002.

Som jag även nämnde i november ska vi heller inte glömma att det finns en hel del svenskt finansierade mininsatser som inte redovisas som sådana. Sverige ger i ökad utsträckning icke öronmärkta rambidrag till internationella organisationer som Internationella rödakorskommittén, UNDP:s *trust funds*, Unicef samt Europeiska unionens handlingsplan för minhantering. Då bidragen inte är öronmärkta har mottagarna ingen skyldighet att rapportera specifikt hur den enskilde givarens medel allokerats. Detta är ett medvetet agerande från vår sida då organisationerna därmed får möjlighet att arbeta mer flexibelt och kan allokera medel till de områden som behöver det mest.

Karaktären på svenskt humanitärt minhanteringsstöd har även ändrats de senaste åren. I enlighet med svensk politik på minområdet stöder vi i dag i större utsträckning mindrabbade länders egen kapacitet att hantera minproblemen, vilket i många fall på kort sikt är mindre kostsamt än de högteknologiska lösningar som tidigare finansierats. Att stödja uppbyggnad av den lokala kapaciteten och lokalt ägarskap är ytterst viktigt om vi ska bidra till att lösa minproblemet på ett bärkraftigt sätt. Av denna anledning valde Sida till exempel att finansiera uppbyggnad av Eritreas egen minröjningskapacitet genom stöd till FN:s lokala *Mine Action Cen-*

Svar på
interpellationer

ter i Eritrea framför finansiering av den Scan-Jack-maskin som Lars Ångström i sin fråga refererar till.

Att fokusera debatten på utbetalningsnivåer kan av dessa anledningar ge en missvisande bild av Sveriges åtaganden på det humanitära minområdet. Kvalitet och långsiktighet bör styra det svenska humanitära minstödet!

Som Lars Ångström påpekar tog regeringen i maj 2002 fram en samlad syn på minhantering, och en interdepartemental arbetsgrupp har börjat arbeta med uppgiften att samordna och effektivisera det svenska arbetet med minhantering. Det är regeringens avsikt att det samlade svenska engagemanget för humanitär minröjning ska ligga på en fortsatt hög ambitionsnivå.

Vidare bör uppmärksammas att Försvarsmakten har fått regeringens uppdrag att inrätta en nationell samverkansgrupp för de myndigheter som arbetar med ammunitions- och minröjning. Gruppen ska bland annat arbeta med forskning och teknikutveckling, materielanskaffning, internationella aktiviteter, personalfrågor, utbildning och metodutveckling.

Vad avser Räddningsverkets insatser för humanitär minröjning vill jag framhålla att dessa är efterfrågestyrda och grundar sig ytterst på förfrågningar om svenskt stöd från mindrabade länder och internationella organisationer som arbetar med humanitär minhantering. Som jag nämnde ovan kan åtagandena variera beroende på vilka aktiviteter som påbörjas och avslutas ett visst år. Sammantaget kan detta leda till fluktuationer i Räddningsverkets totala åtaganden.

Räddningsverkets ställning som svensk operativ aktör för humanitär minröjning ligger dock fast. Uppgifterna att främst svara för ledning, utbildning och kvalitetssäkring av insatser kommer att fullföljas av Räddningsverket också under 2003.

Anf. 31 LARS ÅNGSTRÖM (mp):

Fru talman! Jag tackar statsrådet Jan O Karlsson för svaret om Sveriges stöd till humanitär minröjning.

Det är några saker som jag särskilt skulle vilja understryka. I den senaste rapporten från den internationella kampanjen mot landminor visar man på påtagliga resultat. Det är nu hela 143 stater som har skrivit under avtalet om att förbjuda landminor, alltså tre fjärdedelar av världens länder. Men trots detta har vi stora problem.

90 stater i världen är drabbade av minor och oexploderad ammunition. Varje år dör och lemlästas tusentals människor, och det är framför allt kvinnor och barn som sprängs i luften av dessa minor. I 69 länder skedde det olyckor under 2001 och 2002, och de flesta olyckor skedde i de hårdast drabbade staterna Afghanistan, Tjetjenien, Kambodja, Angola, Nepal, Indien, Irak och Burma. Och det allra värsta i denna utveckling är att det i 23 väpnade konflikter som nu pågår har lagts ut nya minor av regeringsstyrkor och gerillaorganisationer.

Problemet är alltså väldigt stort, och mycket återstår att göra. Men som en följd av mediernas och, tyvärr, politikernas allt svalare intresse minskar anslagen till minröjning. År 2001 minskade anslagen för första gången på tio år. Det har lett till ett svårare arbete för minröjningsorganisationerna att skapa finansiering för nödvändiga insatser. Det behövs mer

resurser för att röja miner, för att utveckla maskinella system och för att utbilda personal på de lokala platserna.

Jag vill här inrikta mig på två områden. Statsrådet poängterade att kvalitet och långsiktighet bör styra det svenska humanitära minstödet. Jag har talat med minröjningsexperter som poängterar att det inte finns någon som helst motsatsställning mellan maskinell minröjning å ena sidan och nationell kapacitetsuppbyggnad å andra sidan, utan tvärtom. Ett svenskt maskinellt projekt skulle gå ut på att svensk personal utbildar lokal personal i att använda minröjningsmaskiner under en viss tid och att sedan under svensk övervakning få personalen att kunna hantera detta själv för att därefter lämna över hela projektet till de lokala minröjningsorganisationerna. Detta är verkligen en fråga om lokal kompetensuppbyggnad inom ett angeläget område.

I regeringens samlade syn på minhantering sägs det också uttryckligen att humanitär minröjning är en långsiktig uppgift med mycket höga initialkostnader för materielinköp och uppbyggnad. Problemet i dag är att när anslagen minskar är det många som inte vågar satsa långsiktigt, vilket krävs vid maskinell minröjning, där initialkostnaderna är väldigt höga men där resultaten är mycket goda. Därför måste Sida och andra givare våga satsa på minröjningsutrustning som på sikt leder till det mest kostnadseffektiva arbetet även om initialkostnaderna är höga.

Det finns en stor efterfrågan från FN och från mindrabbade stater att få stöd för att genomföra kapacitetsuppbyggnad avseende maskinell minröjning.

Jag vill därför upprepa min fråga till biståndsministern:

Vilka åtgärder avser biståndsministern att vidta för att underlätta för minröjningsorganisationer att använda de mest kostnadseffektiva maskinerna, till exempel den svenska Scan-Jack, för att därmed öka minröjningsinsatserna?

Anf. 32 Statsrådet JAN O KARLSSON (s):

Fru talman! Jag är väldigt tacksam för att jag har fått tillfälle att diskutera den här frågan. Den innehåller nämligen några saker av principiellt oerhört stor betydelse i vår framtida biståndspolitik eller utvecklingspolitik. Jag kan försäkra Lars Ångström att vårt engagemang i minröjningen som en del av vårt utvecklingssamarbete med de drabbade länderna inte bara kommer att fortsätta och att intensifieras utan att vi också allt starkare kommer att understryka frågans egentliga utvecklingsaspekt.

Jag ska till att börja med säga att min egen personliga erfarenhet från detta område så gott som uteslutande är från Afghanistan. Men jag hoppas att jag under min tid som biståndsminister ska skaffa mig mer kunskap på plats i Moçambique, Angola och på andra håll som jag räknar med att besöka.

Jag vill varna för att man drar för hårda växlar på indikatorn anslagsutveckling. Detta är ett utvecklingspolitiskt åtagande. Som jag påpekade i mitt interpellationssvar är vi på väg bort från den särredovisningsmetodik eller öronmärkningsmetodik som vi ofta har haft i biståndspolitikerna både i EU och i Sverige. Det är oerhört viktigt att de internationella organ som arbetar och de samarbetskonstellationer som från tid till annan utvecklas

Prot. 2002/03:68

7 mars

Svar på
interpellationer

i länder där man gör stora satsningar har fria händer. Det gäller för länderna där att ta ett steg tillbaka.

Det viktiga är inte de tre kronorna som sitter på en apparat, utan det viktiga är att minorna försvinner och att de försvinner på ett sådant sätt att kvinnorna kan ta sig fram från sin nyodling till sjukhuset eller till barnavårdskliniken, för att ta Afghanistan som exempel, alltså att vi får en så nära integration som möjligt. Om vi alltför mycket öronmärkningsvägen vill försäkra oss om att just Sverige och svenska maskiner tas i anspråk finns det en risk.

I vår insats ingår naturligtvis forskning. Forskningen ska fortsätta – annars blir vi ingen aktör på sikt – och vi ska fortsätta att forska om minröjning. Vi ska fortsätta att stimulera framtagningen av nya och ännu bättre maskiner. Men låt oss inte i en politisk debatt så att säga hamna i en apparatfälla utan se frågan i ett utvecklingspolitiskt perspektiv.

Jag håller med om att om vi inte gör sådana förtroendeskapande deklarationer som också följs upp i praktisk handling finns det naturligtvis risk för att våra forskare och experter drar sig tillbaka, och det får under inga omständigheter ske. Därför kommer vi också i utvecklingspropositionen att behandla denna fråga i samband med att vi kommer att aktivera oss i hela konfliktlösningsspanoramat i svensk biståndspolitik i framtiden. Jag vill gärna återkomma till det i mitt nästa inlägg.

När vi går in och arbetar med stöd och kapacitetsuppbyggnad och underlättar för ett minröjningsarbete kommer vi också att föra in det i hela utvecklingspanoramat.

Jag ska ta Angola som exempel. Jag har tydligt och klart sagt till de länder som vi samarbetar nära med, framför allt Storbritannien och Norge, att jag inte vill ha någon mer *donors conference* i Angola. Jag vill ha en *doers conference*, där vi också skaffar en sådan transparens i den angolanska regeringens olje- och diamantaffärer att vi har klart för oss att vi kommer dit med teknologin, med forskningen och med engagemanget men att det är Angola som äger detta. Det finns finansiella resurser i Angola för att också ta ledningen och finansiellt stå för detta. Vi är med humanitärt, men vi måste också pressa fram ett sant ägarskap hos dessa länder. Detta ansluter precis till hela vår fattigdomsstrategi och utvecklingsfilosofi, och där har minröjningen sin givna och viktiga roll.

Anf. 33 LARS ÅNGSTRÖM (mp):

Herr talman! Jag håller med statsrådet Jan O Karlsson om att man inte ska stirra sig blind på anslagsnivåer. Men det är ju ett faktum att det finns ett samband mellan hur stora anslagen är och hur mycket minröjningsorganisationer runtom i världen vågar satsa. Allt minröjningsarbete är beroende av långsiktig planering på grund av höga initialkostnader för att man ska veta att man sedan kan fullfölja projekten. Om anslagen krymper är det allt färre som vågar göra de stora och nödvändiga initiala satsningarna för att just få långsiktig effekt.

Jag håller också med statsrådet om att man inte ska stirra sig blind på huruvida de maskiner som används är svensktillverkade eller inte. Självklart finns det många minröjningsmaskiner i världen som håller hög kvalitet. Scan-Jack i Sverige är bara en av dem. Rimligtvis bör man välja den som är lämpligast, men det krävs att organisationer har ekonomiska förutsättningar att satsa på de investeringar som krävs. Maskinell minröj-

ning är nämligen en oerhört effektiv metod i ett långsiktigt minröjningsarbete.

Statsrådet sade också att det är viktigt att vi fortsätter och fullföljer forskningen på det här området, och jag kan inte annat än hålla med vad gäller forskningens vikt. Men jag känner en stor oro. I min interpellation konstaterar jag att Totalförsvarets forskningsinstitut, FOI, riskerar nedskärningar i sin minröjningsrelaterade forskning och utveckling. Anslaget till denna forskning har redan minskat kraftigt.

Under förra året hade FOI tre minröjningsrelaterade forskningsuppdrag, ett från Försvarmakten, ett från Försvarmaktens hundtjänstenhet och ett från Räddningsverket, men enligt nuvarande planer kommer endast Försvarmaktens uppdrag att finnas kvar 2003. Det skulle innebära en ytterligare nedskärning, från 26 miljoner till 10 ½ miljon, alltså mer än en halvering av minrelaterad forskningsverksamhet.

Skälet till den här nedskärningen under 2003 är bland annat att Räddningsverket har aviserat att forskningsanslagen kommer att dras in till följd av verkets ansträngda ekonomi samt prioriteringen av att kunna fungera som en operativ aktör. Vi ser här väldigt tydligt kopplingen mellan de ekonomiska anslag som ges och den verksamhet som faller ut som ett resultat. Krymper anslagen måste i det här fallet Räddningsverket göra en prioritering; man får välja bort någonting. Det är då här – som Jan O Karlsson själv underströk – den viktiga forskningen som prioriteras bort.

Jag tror att det är oerhört olyckligt om vi inte fortsätter att hålla en hög nivå på de svenska forskningsinsatserna på det här området. Jan O Karlsson och jag är helt eniga om att det är oerhört viktigt att fortsätta detta humanitära biståndsarbete från svensk sida. Jag vill därför mot bakgrund av de nedskärningar på det här forskningsområdet i Sverige som jag nu har redogjort för upprepa min fråga: Vilka åtgärder avser bistandsministern att vidta för att FOI ska kunna upprätthålla sin minröjningsrelaterade forskning och utveckling?

Anf. 34 Statsrådet JAN O KARLSSON (s):

Herr talman! Det är klart att det finns ett sammanhang, men jag vill säga att det är vidare, vilket jag kom in på lite grann i min förra replik. När det gäller utvecklingen av anslagen blir till att börja med signalverkan hos olika aktörer beroende av om man stirrar sig blind på vissa anslag. Sidas och regeringens engagemang när det gäller minröjning tar sig inte bara uttryck i öronmärkta, tydligt angivna insatser anslagsvis utan också i insatser genom flera internationella organisationer som, vilket jag sade redan i mitt svar, är relevanta för detta därför att de går till minröjningsändamål.

Det finns här ett ännu mera komplicerat sammanhang. Låt mig ta Afghanistan som exempel. Vi arbetar i Afghanistan tillsammans med Svenska Afghanistankommittén framför allt med hälsocentraler och skolundervisning. Vi deltar också personalmässigt, men det är när det gäller Afghanistan danskarna som sitter i förarsätet. När vi har gått in i arbetet på att gradera upp vårt stöd till Afghanistan är det inte i varje givet läge nödvändigt utan en ren effektivitetsfråga om vi ska engagera oss där med – som vi också gör – större insatser för minröjning.

Prot. 2002/03:68

7 mars

Svar på
interpellationer

Jag tror alltså till att börja med inte att anslagsgivningen är en indikator på det långsiktiga engagemanget, utan det ingår i vår fastställda grundläggande politik att det här är en väldigt viktig del av vårt humanitära bistånd, och vi kommer också att se till att det fortsätter.

Jag ger vidare Lars Ångström rätt i att man i och för sig kan se en uppdragsfinansierad forskningsverksamhet av det slag som det här rör sig om – den är alltså inte anslagsfinansierad – som ett slags risk. Det betyder samtidigt en vitalisering, för det innebär också en möjlighet att konkurrera med andra forskare. Men det finns en kritisk massa som vi måste se till att ha kvar, så att vi förblir en aktör på området, just därför att vi vill kunna fortsätta att integrera detta i det som vi åtminstone hittills har kallat vårt bilaterala humanitära bistånd.

Jag vill också vidga det här ytterligare med att säga att jag inte är så säker på att man ska vara så hård i gränsdragningen om vad som är humanitärt bistånd och vad som är utvecklingsbistånd. Är det humanitärt bistånd eller utvecklingsbistånd att ha en hälsoklinik? Det betyder överlevnad för barn som ska arbeta. Också det är utveckling. Är skolutbildning humanitärt bistånd eller är det utvecklingsbistånd?

Minröjningen är ju en del av ett utvecklingsarbete. På Shumalislätten runt Kabul röjer man minorerna så strategiskt som man kan för att få till stånd jordbruksproduktion. Samtidigt är detta när det fungerar bra integrerat med flyktingåtervändande.

Jag vill inte heller för vår framtida diskussion – jag skulle förmoda att vi kommer att diskutera detta vid något enstaka tillfälle även i framtiden – insistera på att det här uteslutande rör sig om humanitärt biståndsarbete utan att övergången mellan det humanitära och det utvecklingsmässiga är väldigt flytande. Det viktiga är att det fortsätter och sammanlänkas med den faktiska utveckling som ska äga rum.

I Afghanistan handlar det med nuvarande takt om sju års arbete innan de ur ekonomisk synpunkt strategiska områdena är röjda. Det görs mycket effektivt.

Jag kan försäkra att det här kommer att ligga fast som ett tydligt politiskt åtagande för oss i vår framtida utvecklingspolitik, också därför att vi vill sätta press på våra samarbetspartner att även de engagerar sig. Ett land som Indien bör inte bara utveckla sin kapacitet när det gäller förstörelsevapen – för att nu säga någonting riktigt olämpligt – utan också lägga en del av sina pengar på att samarbeta med oss om minröjning i Indien.

Jag vill därför i min försäkran om att detta kommer att fortsätta att vara en viktig del av vår utvecklingspolitik säga att detta inte bara är humanitärt utan också är utveckling och att vi måste sätta press på våra partner.

Anf. 35 LARS ÅNGSTRÖM (mp):

Herr talman! Jag tycker nog att statsrådet Jan O Karlsson inte riktigt förhåller sig till de frågeställningar som har väckts i interpellationen och som jag har tagit upp här i debatten. Det finns inget motsatsförhållande i vår syn på vikten av minröjningsinsatser från svensk sida eller i huruvida man ska kalla det här för humanitära insatser eller biståndsinsatser. Det är inte det som är problematiken, utan problemet har i dag varit att vi har sett anslagsminskningar, vilket har fått till följd att flera organisationer

inte vågar initiera de viktiga projekt som skulle behövas därför att man inte är säker på att man har finansiering för att fullfölja dem. Sida tvingades att välja en prioritering på grund av sina resursbegränsningar, vilket ledde till att man inte investerade i maskinell minröjningsutrustning. Maskinell minröjning är en oerhört effektiv metod för att långsiktigt befria ett lands yta från allt fler minor.

Detta är alltså ett dilemma, och jag hoppas att Jan O Karlsson håller med mig om att det är ett sådant när man inte kan finansiera initialt höga kostnader för att få en långsiktigt effektiv minröjning.

Jag tycker heller inte, herr talman, att statsrådet förhåller sig till den oro som jag här uttryckt över att forskningen på det här området har minskat. Man riskerar att få mer än en halvering av anslagen på Totalförsvarets forskningsinstitut när det gäller minrelaterad forskning under nästa år. Det är en klar följd av en ansträngd budget där Räddningsverket tvingas prioritera och där vi ser att det finns fog för att befara att den här forskningen kommer att få stryka på foten.

Jag tycker alltså att mina frågor står kvar utan svar från statsrådet. Vilka åtgärder avser bistandsministern att vidta för att FOI ska kunna upprätthålla sin minröjningsrelaterade forskning och utveckling? Vilka åtgärder avser statsrådet att vidta för att möjliggöra en sådan finansiering att flera organisationer kan satsa på långsiktig minröjning?

Anf. 36 Statsrådet JAN O KARLSSON (s):

Herr talman! Det är alldeles riktigt att jag inte har besvarat frågorna. Eller rättare sagt: Jag tycker att jag har gjort det, men jag har besvarat dem på ett annat sätt än vad frågeställaren har velat eftersom jag vill sätta in dem i ett lite annat sammanhang.

Än en gång: Anslag fluktuerar av flera olika skäl. Medelsåtgången i det fallet är inte bara en indikator på ett politiskt agerande utan även på en efterfrågesituation. Man kan säga att där ligger ett politiskt beslut om det. Det betyder att det som interpellanten Lars Ångström kallar för anslag i själva verket är ett budgetutfall. Då kan man i och för sig tänka sig att det finns en risk för att människor säger: Här satsar man inte mera. I själva verket är det så att efterfrågan på de tjänster och de insatser som vi gör har minskat, och det har fått till uttryck att verksamheten har minskat. Men jag gav ett väldigt tydligt och klart besked. Även om jag inte riktigt accepterar Lars Ångströms frågeställning därför att jag bekämpar anslags- och öronmärkstänkandet i hela utvecklingspolitiken, vill jag ge ett, som jag hoppas, lugnande besked. Det är att det finns en kritisk massa under vilken vi inte tänker låta utvecklingen gå. Vi måste se till att vi har en kapacitet för forskning och för faktiska insatser så att vi som aktör i ett alltmer multilateralt sammanhang också är en fullvärdig partner.

Jag tror att det viktigaste vi kan göra för att skapa tillit och utvecklingsoptimism bland dem som arbetar med den här verksamheten är att vi gör klara och tydliga deklarationer, lägger upp en trovärdig och uthållig politik på minröjningsområdet. Jag kan försäkra Lars Ångström att den utvecklingsproposition som kommer att ligga på riksdagens bord senare i vår kommer att innehålla sådana deklarationer och sådan politik. Jag är fast besluten att fullfölja och utveckla Sveriges insatser på detta område.

Överläggningen var härmed avslutad.

7 § Svar på interpellation 2002/03:175 om rättssäkerheten för asylsökande

Anf. 37 Statsrådet JAN O KARLSSON (s):

Herr talman! Sven Brus har frågat mig vad jag avser att göra för att stärka den enskildes rätt till en strikt individuell asylprövning.

Enligt gällande ordning har varje asylsökande rätt att få sin sak individuellt prövad. Han eller hon presenterar skälen för sin asylansökan enskilt. Asylskälen prövas vidare individuellt av ansvariga utlänningsmyndigheter, och beslutet i asylärendet fattas på individuell grund. En sådan prövning sker oavsett vilket land den asylsökande kommer ifrån och oavsett den asylsökandes bakgrund.

I svensk utlänningsrätt finns inga listor över så kallade säkra tredje länder eller så kallade säkra ursprungsländer till vilka avvisning och utvisning kan ske utan att asylärendet prövats i sak. Det är en grundläggande princip inom den svenska asyrlätten att en myndighet inte kan avgöra huruvida en person är att anse som förföljd i utlänningslagens mening om ansökan inte prövats individuellt. I praktiken innebär detta att alla asylsökande, i ärenden där prövningen av asylskälen ankommer på Sverige, får sina skäl prövade i sak oavsett vilket land de kommer ifrån.

Även i ärenden där det är uppenbart att det inte finns grund för asyl, och det bedöms som rimligt att omedelbart verkställa ett avvisnings- eller utvisningsbeslut, föregås ett beslut i ärendet av en muntlig och individuell handläggning. Detta kommer bland annat till uttryck i 11 kap. 1 § utlänningslagen (1989:529) där det står att en utlänning som har ansökt om asyl i Sverige får avvisas endast om muntlig handläggning har ingått vid Migrationsverkets handläggning i ärendet. Principen kan i och för sig leda till att Migrationsverket är skyldigt att hålla utredning även i fall då det är uppenbart att den asylsökande kan sändas hem utan några som helst risker. Av rättssäkerhetsskäl har lagtexten ändå utformats så att muntlig handläggning är obligatorisk i dessa fall.

Enligt min mening fungerar nuvarande system väl. Jag har därför inte för avsikt att vidta några ytterligare åtgärder eftersom den asylsökande redan enligt gällande lagstiftning och praxis har en självklar rätt till individuell prövning av sina asylskäl.

Anf. 38 SVEN BRUS (kd):

Herr talman! Jag vill tacka statsrådet för svaret. Ändå känner jag mig något besviken. Poängen i min fråga om asylsökandes rätt till individuell prövning gällde inte främst vad som uttrycks i svensk utlänningsrätt, den är jag någotsånär väl förtrogen med. Det gäller inte heller främst hur Migrationsverket hanterar de här ärendena, det känner jag mig också tämligen förtrogen med.

Syftet med den här debatten är att sätta fokus på de attityder som i så hög grad påverkar hur människor behandlas. Jag tror att det är en viktig debatt att föra för asylnpolitikens totala legitimitet.

Statsrådet säger i svaret att varje asylsökande har rätt till individuell prövning. Förvisso är det så. Vidare säger han att det inte finns någon lista på säkra länder och att det även i de fall där det uppenbart saknas asylskäl sker en rättssäker individuell prövning. Förvisso är det så.

Men även om det nu uppenbarligen är så finns det en verklighet som utsatta människor upplever – jag ska återkomma till det. Jag har noterat att det ansvariga statsrådet påfallande ofta i den flyktingpolitiska debatten uppehåller sig just vid hur vi ska förhindra personer som har brottsliga och skumma syften att få stanna i Sverige. Även om syftet i sig är gott – jag delar den ambitionen naturligtvis – riskerar den här ensidiga fokuseringen på problemet att åstadkomma en attitydförskjutning. Legitimiteten för en human och generös flyktingpolitik kan undergrävas, och undergrävs, i den allmänna opinionen. Det skapas en bild av att flertalet flyktingar söker sig till Sverige därför att de är presumtiva brottslingar. Håller man sig alltför ofta vid den här debatten och ständigt upprepar de här bilderna riskerar asylrätten att sättas ur spel.

Antalet asylsökande till Sverige var under förra året 33 016 personer. Av dessa kom 6 163 från det forna Sovjet, från Ryssland, Ukraina, Azerbajdzjan, Vitryssland. Det finns olika bedömningsunderlag för hur stor del av de här personerna som är kriminellt belastade. Jag ska inte ge mig in i spekulationer om det. Men en något så när rimlig bedömning kan vara att det kan vara någon eller några enstaka procent av 33 000 asylsökande som söker sig till Sverige för att begå brott. Låt oss med all kraft förhindra att de kommer hit. Om den inställningen råder det ingen som helst tvekan. Men jag undrar hur relevant det är att sätta så stort fokus på den här lilla gruppen. Jag menar att den fokuseringen riskerar att leda bort från ett individuellt tänkande till att se på asylsökande gruppvis. Vi är nog båda, Jan O Karlsson och jag, medvetna om hur viktiga attitydfrågorna är för flyktingpolitikens legitimitet.

Enligt statsrådet står allt väl till. Enligt min mening fungerar nuvarande system väl, säger Jan O Karlsson i svaret. De signaler som har gått ut från statsrådet har handlat om ta hjälp av ryska poliser, att begränsa överklagandemyndigheterna, men statsrådet har enligt svaret i dag inte för avsikt att vidta några andra åtgärder.

Min fråga, det som var poängen i min interpellation, är: Har det inte någon betydelse vilka signaler vi som ansvariga politiker ger i de här frågorna? Även om de här signalerna inte förändrar lagens bokstav och inte ens tillämpningen kanske undrar jag om statsrådet verkligen bortser från att attitydförskjutningar också kan påverka hur människor bemöts och hanteras i det svenska systemet.

Anf. 39 Statsrådet JAN O KARLSSON (s):

Herr talman! När jag säger i svaret att jag inte vill göra någonting är det inte något generellt uttalande om svensk flyktingpolitik, det kan jag försäkra. Det gäller specifikt frågan om den snabbprocess som vi har, för den betraktar jag som utomordentligt viktig.

Jag delar till hundra procent Sven Brus synpunkter på hur oerhört viktigt det är, inte bara de formella tolkningarna och hänvisningarna till paragrafer, utan vad vi säger, hur vi säger det, vilka attityder vi som har ett ansvar för detta demonstrerar. Det har vi vid flera gånger fått åskådliggjort, inte bara i vårt eget land utan i hela vår världsdela.

Jag har fått höra på sistone att jag talar mycket om ryska asylsökande. Jag skulle, herr talman, vara oerhört tacksam om någon här i riksdagen någon gång skulle vilja ha vänligheten att tala om hur många gånger jag har talat om flyktingbarnen under mina 13 månader som flyktingmi-

nister. Detta sker aldrig. Härefter fick vi i TV höra en ung liberal tala om att jag vid flera tillfällen hade talat om asylsökande ryssar men att jag inte talade om någonting annat. Jag tycker att detta är fruktansvärt orättvist. Jag har arbetat varje dag med att sätta barnen i centrum i svensk flyktingpolitik. Det har varit min insats.

När jag kom hit till den här salen och hörde de oerhört uppskruvade tongångar som då förekom i svensk flyktingdebatt sade jag: Kan vi inte försöka att se vad som förenar i stället för det som skiljer och skapa en demokratisk front mot den främlingsfientlighet som vi ser bemäktiga sig alltför många länder i Europa? Det är det andra som jag har sagt.

Detta är de två viktigaste saker som jag har talat om, och jag talar om dem varje dag.

Men det händer då och då att det blir oro ute i landet när personer som har lagt ned sina besparingar på att sköta en lanthandel blir bestulna så ofta att varje ekonomiskt resultat i deras affärer går till att hyra in vaktbolag. Det har då ofta visat sig att det har varit människor som har uppträtt som asylsökande men som har kommit hit i brottsliga avsikter. Jag delar Sven Brus bedömning att det inte kan röra sig om mera än någon eller några procent av de 33 000 personerna.

Enligt polisens bedömning har det rört sig om ett större antal när det gäller just asylsökande från före detta Sovjetunionen.

Jag har mött människor som har sagt: Om vi klagat över det här anses vi främlingsfientliga. Då säger jag: Om man klagat över att man har blivit bestulen och trakasserad är man inte främlingsfientlig. Men om man säger att alla som kommer hit är kriminella då är man rasist. Där går rågången, och där måste vi vara tydliga.

Jag tror också att det är bra om någon person som kommer från den här staden och som sitter i ansvarig position också bejakar de många av de asylsökande som råkar illa ut på grund av det här. Och jag vill gärna fråga Sven Brus: På vilket sätt har jag förbrutit mig?

Jag är fullt medveten om vilka utomordentligt svåra avvägningar som man måste göra. Men jag har sagt till människor i Alvesta, i Markaryd, i Kiruna, i Timrå och på andra håll som är förtvivlade över vad de har råkat ut för: Bara för att ni är upprörda över det här är ni inte främlingsfientliga. Men om ni säger som Lars Törnman att de stjälar som korpar, då är det rasism, och det har jag brännmärkt. Där måste vi dra rågången.

Men när det är vanliga, enkla svenska människor som drabbas vill jag att de ska veta att det åtminstone finns en flyktingminister som säger: Ni är inte främlingsfientliga för att ni är upprörda. Vi måste se till att det skapas ett system som gör att ni inte drabbas. Men de som drabbas hårdast är faktiskt andra asylsökande.

Anf. 40 SVEN BRUS (kd):

Herr talman! Flyktingbarnen är förvisso ett viktigt ämne att diskutera, men nu handlar det inte främst om dem i dag. Men jag tar gärna en debatt om flyktingbarnen vid lämpligt tillfälle. För övrigt har jag haft möjlighet att belysa det ämnet i Studio Ett för någon vecka sedan. Jag beklagar att varken statsrådet Jan O Karlsson eller någon enda från det socialdemokratiska partiet hade möjlighet att vara med vid det tillfället. Det tycker jag var trist eftersom det var en oerhört viktig debatt. Låt oss fortsätta den.

I dag handlar det om attitydfrågor beträffande asylsökande. Statsrådet svarade att det inte finns några länder dit avvisning kan ske, att asylansökningar prövas individuellt och att Sverige inte har någon lista över säkra länder. Det är bra att det är på det sättet.

Det är också viktigt att den länderinformation som besluten grundas på vilar på en bred och allsidig grund. Här är det oerhört angeläget att man lyssnar noga, inte bara på officiella kanaler utan också på beskrivningar av den verklighet som förmedlas genom kunskaper och erfarenheter som olika organisationer har. Det finns en imponerande och mycket trovärdig kunskaps- och erfarenhetsbas att ösa ur på det här området.

Det finns en koncentration av asylsökande från vissa länder. Här återfinns bland annat de forna Sovjetrepublikerna som vi vid detta tillfälle speciellt fokuserar på. Förvisso strömmar det kriminella in över gränserna. Jag sade i mitt förra inlägg att jag naturligtvis delar ambitionen att täppa till dessa kanaler och att vi ska se till att vi inte släpper in människor med dessa dunkla motiv. Men det finns en risk om vi driver detta för hårt i debatten.

Jag vill inte anklaga statsrådet Jan O Karlsson för att ha förbrutit sig mot något slags humanistisk människosyn eller någonting annat. Ändå kan jag inte frigöra mig ifrån att det finns en fokusering i debatten, och jag är inte den enda som har noterat dessa signaler. Skickar vi sådana signaler alltför tydligt och frekvent finns det en risk för att vi också betraktar människor från olika länder som grupper.

Under den senaste tiden har jag fått mig ett antal bilder till del. Ett trettio-tal kvinnor från den forna Sovjetrepubliken av judisk börd har enligt vårt sätt att se inte skyddsskäl därför att myndigheterna i dessa republiker säger: Nej, här finns ingen antisemitism utan här behandlar vi alla människor lika. Men dessa 30 kvinnors verklighet och vittnesbörd är en helt annan. De har varit med om fruktansvärda övergrepp och traumatiska händelser.

Ett annat exempel är de tjetjener som söker asyl och som registreras som ryssar. Det finns ett otal rapporter om hur människor behandlas i Tjetjenienkonflikten. Bland annat Läkare utan gränser har berättat om gruppvåldtäkter, tortyr, misshandel och försvinnanden. Trots detta är den svenska hållningen att Ryssland är en demokrati och har ett fungerande rättsväsende. Enligt vårt sätt att se har de tjetjenska flyktingarna därför inte skyddsskäl.

När det gäller judiska kvinnor från Sovjetrepublikerna, tjetjener och andra finns det en verklighet som talar ett annat språk än vad våra officiella länderunderlag beskriver. Jag undrar då: Finns det inte skäl att lyssna noga på den verklighet som beskrivs vid sidan av de officiella kanalerna? Det finns ett antal NGO:er som har oerhört mycket kunskaper att dela med sig av. Låt oss ta till oss dem och väga in dem i bedömningsunderlaget och i den debatt som vi för.

Anf. 41 Statsrådet JAN O KARLSSON (s):

Herr talman! Att jag tog upp flyktningbarnen berodde på att jag fick ett intryck av att det i den attitydbildning som jag deltar i skulle ha funnits en sådan obalans när det gäller ämnesval i flyktingpolitiken. Jag tog därför tillfället i akt att erinra om vilka två ämnen som jag har ägnat mig åt mer än någonting annat under mina 13 månader som flyktingminister.

Jag vill gärna ha klarlagt om det är olämpligt att göra så som jag har försökt att göra, nämligen bejaka våndan hos de människor som har råkat ut för föregivna asylsökandes övergrepp.

Jag kan fortsätta med att ta upp exempel från Kiruna. En del av de asylsökande som har flyttat dit får inte handla i butikerna. De blir trakasserade av folk som själva har blivit trakasserade. På det sättet blir det en spridningseffekt. Om vi inte får systemet att fungera – bland annat med förvarstagande, något som vi har utökat – är det de asylsökande som är sköra och känsliga människor som kommer att råka mest illa ut.

Jag lärde mig detta av diskussioner med asylsökande på flyktingförläggningen i Gimo. De tog upp det här och talade om för mig vad det handlade om. Jag lärde mig inte detta via polisen utan det gjorde jag genom samtal med asylsökande.

Jag är oerhört känslig för det här, och det är möjligt att jag tar till övertoner i mitt svar, men det är just därför att jag vet hur fruktansvärt farligt detta är. Vi håller på att rädda asylrätten från det som har hänt i Danmark, i Österrike, i Holland och det som nu håller på att hända i England. Då måste vi visa att det hela fungerar. Det är därför som jag också understryker detta med den demokratiska fronten mot främlingsfiendlighet. Vi måste gemensamt se till att systemet fungerar.

När det gäller den typen av attityder där man glömmer att det handlar om individer och i stället betraktar människor som grupp – vilket är första steget till rasism – är jag helt överens med Sven Brus. Om inte detta funkar kommer vi att få se sådana strömningar. Då kommer Sverigedemokraterna att sätta i gång med sin dörrknackning, som de har gjort i Landskrona. Det är därför som jag åker till de områden där det har förekommit upplopp och oroligheter och resonerar.

Jag beklagar att jag inte kunde vara med i den debatt som Sven Brus talade om. Jag gjorde fyra eller fem uttalanden i medierna om flyktingbarn under förra veckan, och det blir ungefär lika många den här veckan. Men jag kunde inte vara med på just den diskussionen – det förs alltid diskussioner som jag inte hinner vara med på.

När det sedan gäller ryska asylsökande, organisationer, kunskapsinhämtning och säkra länder tar jag strid i RIF-rådet mot Österrikes och andra länders försök att skapa en lista över säkra länder, och jag tänker då använda mig av vårt veto. Det har jag sagt i EU-nämnden och gjort alldeles klart. Vi har till och med den folkrättsliga säkerhetsventilen att inte ens medlemsstaterna i Genèvekonventionens mening är undantagna, utan varje person som kommer hit har rätt till individuell prövning. Det kan vara en bask eller en irländare.

Det är precis likadant med människor från före detta Sovjet och från Ryssland. Här har vi flera problem. Fastställandet av medborgarskap är ett av dem. När det gäller de judiska flyktingarna är det självklart att de inte betraktas som människor som uppenbart saknar asylskäl. Det är uppenbart att det är risk för att de är förföljda.

I myndigheternas arbete ingår ett mycket nära samarbete med internationella organisationer för migration, UNHCR och massor av duktiga NGO:er. Det är i själva verket en mycket viktig del i vårt kunskapsskapande.

Anf. 42 SVEN BRUS (kd):

Herr talman! Som jag sade inledningsvis tycker jag att det här är en väldigt viktig debatt. Vi hamnar ju i den flyktingpolitiska debatten ofta i teknikaliteter. Vi diskuterar lagparagrafer, regelverk och dess tillämpningar, och det måste vi naturligtvis göra. Men jag tror att vi behöver föra mer av en grundläggande idédebatt, där vi talar om värderingar och de signaler som är så oerhört betydelsefulla på det här känsliga området.

Återigen kommer jag gärna tillbaka till en debatt om flyktingbarnens situation. Det finns mycket att säga om den utifrån den debatt som vi förde i Studio Ett vid ett tillfälle och utifrån andra tillfällen då Jan O Karlsson och jag har behandlat flyktingbarnens situation. Låt oss ta den frågan i särskild ordning.

I dag handlar det om rättssäkerheten ur det perspektiv som jag inledde med, nämligen rättssäkerheten i förhållande till de bilder och signaler som vi ger på olika sätt. Jag tror ändå att det har betydelse att vi hittar en balans i detta, och det får vi väl arbeta med.

Jag har varit kritisk mot att signalerna om brottslingar från öst och så vidare har, som jag har uppfattat det, kommit att dominera debatten. Jag är medveten om att Jan O Karlsson också för debatt om andra frågor. Men just nu riktar sig kritiken till det området.

Vi får fortsättningsvis tillsammans anstränga oss för att se till att vi skapar attityder som verkligen garanterar varje individ som kommer till Sverige att bli rättvist bedömd och prövad utifrån sin personliga erfarenhet och bakgrund, det som man grundar sin asylansökan på, och inte på att man råkar komma från ett område som gör att vi har anledning att misstänka att människor kommer av andra motiv.

Anf. 43 Statsrådet JAN O KARLSSON (s):

Herr talman! Som sagt, vi har länder ute i Europa som vill driva detta med säkra länder. Sverige är en garant för att detta inte kommer att ingå i EU:s flyktingpolitik.

Jag vill ta upp en sak som inte är någon polemik. Sven Brus och jag har egentligen ingen som helst grund för polemik i den här frågan. Men jag vill ändå ta upp det eftersom vi har tagit upp detta med attityder.

Vad jag tyckte mig märka när jag började det här jobbet i januari förra året var en glidning undan från känsliga saker. Det var vissa företeelser som man inte fick tala om. I den politiska diskussionen artikulerar vi inte frågeställningar som människor ute i samhället stöter på, som att 80 % av dem som söker asyl inte har några som helst dokument när de söker asyl, att ungefär samma andel faktiskt saknar asylskäl.

Jag är medveten om hur otroligt känsligt det här är, men jag har under det här året försökt att artikulera också den typen av företeelser, så att vi inte får en liten grupp som står här i kammaren och för diskussionen långt borta från människorna ute i samhället. Förr eller senare öppnas då en klyfta som vi inte längre kan överbrygga.

Den humana flyktingpolitik som vi ska fortsätta att föra – snart är vi nästan ensamma i Europa om den – måste vara grundad på realiteter och igenkännande. Människor som har valt oss som står här och diskuterar ska känna igen sig i debatten. Vi får akta oss väldigt noga för att förneka de företeelser som vi faktiskt möter. Det har varit ett av mina motiv för

Prot. 2002/03:68

7 mars

Svar på
interpellationer

att artikulera den här oron, och jag hoppas att jag lyckas att fortsätta göra det på ett nyanserat sätt.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på interpellation 2002/03:184 om humanitärt visum

Anf. 44 Statsrådet JAN O KARLSSON (s):

Herr talman! Kerstin-Maria Stalin har frågat mig om jag kommer att verka för att regeringen tar initiativ till hur ett humanitärt visum skulle kunna utformas samt om jag kommer att verka för att Sverige går i spetsen och driver frågan inom EU-samarbetet.

Jag har tagit del av lektor Gregor Nolls rapport *Safe Avenues to Asylum*, där han beskriver en ordning för möjligheten att söka asyl vid en ambassad.

Såväl Kerstin-Maria Stalin som jag, och andra med oss, är nog eniga om att det bakomliggande syftet med Nolls rapport är mycket gott. Ett av de främsta skälen Gregor Noll framhåller till stöd för sina tankar om asyl i närområdet är att förhindra människosmuggling. Jag stöder till fullo arbetet mot människosmuggling.

Grovt sammanfattat är Nolls förslag till lösning på problemet med människosmuggling att personer i behov av skydd kan ansöka om asyl vid ambassader i ursprungslandet eller i närområdet. Tanken är att en asylansökan provas i närområdet eller att en visering beviljas för att den asylsökande ska få sin ansökan prövad i mottagarlandet.

Inom asyldrätten gäller ett antal grundläggande principer. En av dessa, som Noll sätter i ett nytt ljus, är den så kallade första asyllandsprincipen. Denna princip bygger på tanken att en asylsökande ska söka asyl i det första land till vilket han eller hon anländer, och där han eller hon inte riskerar förföljelse, eller riskerar att sändas till ett land där han eller hon kommer att förföljas. Detta är en internationellt vedertagen princip.

Det är också viktigt att i sammanhanget poängtera att förutsättningarna för en person att söka skydd i närområdet måste finnas genom att den asylsökande, för det fall mottagarlandet inte gör något slags asylprocedur tillgänglig, kan vända sig till FN:s flyktingkommissariat (UNHCR). Den ordning som gäller i Sverige för vidarebosättning av personer i behov av skydd, och som sker i samarbete med UNHCR, bör alltså utnyttjas. Från svensk sida välkomnar vi dessutom det faktum att fler länder nu möjliggör vidarebosättning.

Bestämmelserna i utlänningslagen förutsätter, för en effektiv tillämpning av utlänningslagen, att den sökande befinner sig i Sverige. Det är inte våra utlandsmyndigheter som ska pröva vem som är i behov av skydd. Denna uppgift åligger våra utlänningsmyndigheter.

I dagsläget är således mitt svar på Kerstin-Maria Stalins båda frågor nekande. Jag har för närvarande svårt att se hur ett system enligt Nolls förslag kan fungera. Det är i nuläget också svårt att fullt ut överblicka vilka konsekvenser systemet skulle kunna få.

Jag vill dock avsluta med att säga att alla förslag om att stoppa människosmuggling välkomnas och att jag ser positivt på att frågan debatteras. Det är först efter att vi mer ingående fått möjligheten att diskutera

frågan, såväl på ett nationellt plan som inom EU, som vi kan ta ställning till hur ett system som på bästa sätt motverkar människosmuggling kan se ut.

Prot. 2002/03:68
7 mars

*Svar på
interpellationer*

Anf. 45 KERSTIN-MARIA STALIN (mp):

Herr talman! Tack, Jan O Karlsson, för svaret och särskilt det sista stycket i svaret. Det ger lite hopp, tycker jag.

Jag har ställt den här frågan förr till förra integrationsministern, som då var totalt oförstående. Nu finns det i alla fall lite grann förståelse. Jag hänvisade redan då till forskaren Gregor Noll i Lund, men det var då väldigt svårt att över huvud taget diskutera den här frågan. Det gick inte heller i utskottet. När jag försökte göra det fick jag bara höra: Humanitärt visum finns inte, så det kan vi inte prata om. Jag hörde att ministern sade att vissa företeelser fick man inte tala om, och det kändes som att det här fick man inte tala om.

För knappt ett år sedan var jag på en konferens med Röda korset som handlade om transportörsansvar och människosmuggling. Där ställdes en fråga till mig om detta med att jag hade tagit upp frågan om humanitärt visum.

Plötsligt, när alla partier blev tillfrågade om hur de ställde sig, var alla intresserade. Det var ju väldigt roligt. Sedan såg jag nu att EU-kommisionen diskuterar ett sådant här förslag. Då tänkte jag: Då måste jag ta chansen.

Det som är lite synd är att man kallar det för asylvisum numera. Det är inte det min fråga gäller. Min fråga gäller humanitärt visum, och det är inte riktigt samma sak. Jag menar med min fråga att man söker ett visum. Sedan får man komma till vårt land och där har man en fullständig asylprocess.

Jag såg i alla fall chansen att stöta på en gång till och har fått, tycker jag, ett lite mer positivt svar. Fast fortfarande verkar det ju svårt. Statsrådet säger att det är svårigheter för ambassader att klara av det här. Hur ska de göra? Då vill jag påminna igen om att vad jag pratar om alltså är ett visum och inte fullständig asyl.

Statsrådet säger också att vi har ju faktiskt UNHCR, som kan hjälpa till med de här sakerna. Det är bra att vi har det. UNHCR högaktar jag. Det är bara det att UNHCR drabbas av mer och mer neddragningar beroende på att länderna som ska betala till dem är för dåliga på att ge pengar. De måste dra in massor med kontor och hjälpverksamhet. Så vi kan inte bara hänga upp det på dem.

Sedan säger också statsrådet att den här uppgiften åligger våra utlänningsmyndigheter. Ja, det är sant. Men å andra sidan kan jag kontra med att det är andra saker man ålägger icke-myndigheter. Till exempel ålägger man rederier och flygbolag att sortera ut människor. Då går det plötsligt. Så det stämmer inte riktigt, tycker jag.

Anf. 46 Statsrådet JAN O KARLSSON (s):

Herr talman! Jag får inleda med den lilla överraskning som Kerstin-Maria Stalin hade i beredskap åt mig i den här repliken. Det är ju alldeles riktigt att vi inte kan hänga oss fast vid arbetsfördelningen när vi själva står i begrepp att just samordna bötesbeloppen för transportörsansvaret, något som ju innebär att något som kan uppfattas som en myndighets-

uppgift läggs på företag. Så på den punkten får jag säga som jag sade förr i världen i Luxemburg: *Touché!* Argumentet är taget.

Anledningen till mitt svar – jag är fullt på det klara med att frågan specifikt gäller humanitärt visum – är att jag har försökt att sätta detta i samband med den som uppenbart har inspirerat det här, nämligen Gregor Noll. Han har alltså gjort den här utredningen åt kommissionen. Den kommer förr eller senare också upp till behandling av medlemsländerna i rådet för inrikesärenden och justitieärenden, det så kallade RIF-rådet.

Men då skulle jag faktiskt vilja envisas med att fortsätta diskutera Kerstin-Maria Stalins tankegång i sammanhang med hela den diskussion som vi för. Då har vi till att börja med UNHCR:s roll. Det är nämligen så att i Gregor Nolls hela tanke ligger att man flyttar ut en del av processen ur ankomstlandet. Ur den synpunkten – missförstå mig inte nu – finns det ett släktskap mellan den studien och de förslag som vi har sett från London när det gäller så kallade *safe zones*, det vill säga att inte alla människor som söker skydd ska ta sig till det land det gäller. Vi kan också se det som hela Europa.

Om man tänker på vad som hände i Afghanistan till exempel så förstår man ungefär hur den här filosofin fungerar. Om fyra miljoner människor flyr från Afghanistan, två miljoner till Pakistan och två miljoner till Teheran, och vi tänker oss att de skulle söka humanitärt visum till ett europeiskt land för att få sin asyl prövad, då uppstår ett läger av två miljoner människor runt Islamabad och två miljoner människor runt Teheran medan man väntar på att få komma in och söka det här visumet. Det är ungefär vad som har hänt. Under tiden har vi alltså, eftersom vi samtidigt laborerar med den här principen om första asylland, upprättat de här lägren med UNHCR:s hjälp.

I vårt svenska arbete har ju legat att detta ska vara den första flyktingpolitiska försvarslinjen. När vi hade en diskussion med anledning av en interpellation av Ulla Hoffmann om Bangladesh för en tid sedan slog jag upp hur många flyktingar som fanns i Bangladesh. Det var flera hundratusen, i huvudsak religiösa och politiska flyktingar från Indien och Burma. Det fanns hundratusentals människor som hade flytt från Bangladesh. Det fanns till och med flyktingar från Västafrika i Bangladesh.

Ska vi angripa det här problemet på ett sätt vars yttersta syfte jag ser som att finna ett sätt att undvika att de här människorna kastas i käftarna på människosmugglarna så tror jag att vi måste försöka ta det samlade greppet. Det samlade greppet innebär både hur vi ska göra med principen om första asylland, som Gregor Noll vill överge, och hur vi ska göra med engelsmännens förslag, där jag tar avstånd från vissa element, nämligen att man skickar bort alla som söker asyl i England. Det tror jag inte på.

Vi måste också studera det som Gregor Noll har satt fingret på, nämligen: Kan vi genom att på något sätt fånga upp människor i flyktögonblicket ta ifrån smugglarna en möjlighet att bedriva någonting som ju till sist blir ett slags slavhandel?

Anf. 47 KERSTIN-MARIA STALIN (mp):

Herr talman! *Touché* själv, ministern! Det är bra att jag har varit med och fåktats en gång i världen så jag vet vad *touché* betyder.

Det jag gillade bäst i ministrerns andra anförande var det här sista: Hur ska vi nu hjälpa dem vid gränsen – redan då? Jag tror inte att vi bara kan

säga att vi inte kan göra någonting. Det kommer så oerhört många att det här blir alldeles för besvärligt. Vi måste på alla sätt som går försöka göra något åt smuglingen och försöka hindra den, precis som ministern säger.

Sedan är vi inte alldeles ense om vikten av detta med första asylland. Jag gillar inte alldeles Dublinkonventionen eftersom det många gånger är så väldigt hårt att man absolut måste sändas tillbaka till det land där man satte sin fot första gången. Man kan ju faktiskt enligt Genèvekonventionen söka asyl i det andra landet. Man får det. Men då finns det ju överenskommelser, praxis och så. Man gör därför inte det.

Jag tycker att vi ska hålla isär de här sakerna. Det är inte fullständig asylansökan jag menar med det här med visum utan det är en chans att få komma in i landet för att söka asyl. Jag tyckte de skrev bra i Dagens Nyheter när jag noterade att EU-kommissionen håller på att arbeta med det här. De skrev att då kan asylsökande människor få tydlig information om vilka regler som gäller för att få uppehållstillstånd så att ingen luras att satsa allt de äger och har.

Det är alltså mycket i just det där visumet som kan vara väldigt värdefullt och som, som sagt, förhindrar smuggling.

Anf. 48 Statsrådet JAN O KARLSSON (s):

Herr talman! Jag har full förståelse för att man kan diskutera varje princip i det här sammanhanget eftersom det som vi talar om är så oerhört allvarligt och svårt. Man får betänka att det faktiskt handlar om, förra året, 12 miljoner människor som alldeles fastställt är på flykt. Räkna vi också med dem som sedan länge befinner sig i flyktingläger kommer vi upp i 20 miljoner. Räkna vi med dem som inte ens kan lämna sitt land men som är på flykt i landet, alltså *displaced persons*, är det 30 miljoner till.

Det är klart: Överger man då en sådan princip som den om första asylland kan man, om man inte aktar sig, skapa ett värre problem som kan utnyttjas av de kriminella. Det är ju det som är problemet. Vi måste så att säga utgå ifrån och angripa de här problemen sådana vi faktiskt ser dem. Om det är någonting jag vore tacksam om vi kunde göra i kammaren när vi i fortsättningen diskuterar vår svenska flyktingpolitik så är det att sätta den i samband med vad det är för antal människor som råkar illa ut över huvud taget. I min flyktingpolitik och i regeringens flyktingpolitik ingår alla de människor som är flyende och frågan om hur vi ska sätta in insatser för dem. Det är därför som vi som enda land i världen också har kopplat samman flyktingfrågorna med biståndet, vilket inte alltid är så populärt vare sig hos våra migrationstjänstemän eller våra biståndstjänstemän. Men politiskt, och även när det gäller det praktiska handlandet, innehåller det oerhörda fördelar.

Jag ska om några dagar åka till Balkan tillsammans med utrikesministern. Vi täcker faktiskt samtliga republiker i Exjugoslavien utom Slovenien. Där ska vi också gå igenom kopplingarna mellan flyktingpolitiken och biståndet i Bosnien. Det är oerhört viktigt. Låt oss se vilka praktiska konsekvenser det kan få innan vi ger upp första asyllandsprincipen.

Gregor Noll tar upp dialogen med de flyende. Jag har personligen talat med honom om det. Det är naturligtvis oerhört viktigt. Det är just det som vi måste förbättra därför att bristande information är naturligtvis det

första som en flyktingsmugglare utnyttjar. Vi kan ta de här latinamerikana som har kommit hit på förfalskade uppehållstillstånd som exempel eller salvadoranerna som kommer hit därför att en falsk resebyrå har lockat hit dem. De offrar samtliga sina besparingar. Vi måste bekämpa det vid källan. När de redan har kommit hit är det en fruktansvärd tragedi som redan har skapats. Detta måste vi uppsöka.

När det gäller hela den här diskussionen slog det mig en sak. Jag var i London i tisdags och talade med David Blunkett och Lord Filkin om den nya brittiska politiken. Den går ut på att försöka gripa sig an att väldigt många människor som inte har några asylskäl är på väg till England samtidigt som vi står på randen till ett krig då det kommer hundratusentals flyktingar utöver dessa där asylskälen är givna från början därför att det pågår ett krig.

Det slår mig plötsligt att om hela den konstruktion som de brittiska initiativen innebär vinner burskap i unionen innebär det en totalt ny situation för flyktingkommissarien. Kerstin-Maria Stalin var orolig för att de har för dåliga resurser, och jag delar hennes oro. Plötsligt vänds det på en femöring. Hela det *safe zone*-resonemang som engelsmännen för innebär ju en enorm satsning på flyktingkommissariens verksamhet. Jag har slagits ensam i flyktingministerrådet för att öka anslagen till Ruud Lubbers. Då öppnas ju en dörr på vid gavel. Men vi ska vara varsamma om de principer som vi bygger upp det här arbetet på.

Anf. 49 KERSTIN-MARIA STALIN (mp):

Herr talman! Det låter alldeles fruktansvärt farligt och hemskt: Först 12 miljoner människor, så 20 miljoner människor, så 30 miljoner människor och snart överväldigas ambassaderna av alla dessa miljoner, och snart miljarder, människor. Det kan man inte hantera.

Jag menar inte riktigt så. Man kan ju i alla fall hjälpa några som har väldigt svårt att komma in. Det här finns. Gregor Noll säger att man har detta i Österrike, Danmark, även om jag inte hyllar Danmark i det här sammanhanget, och Schweiz tror jag också. Det är värt att studera. Jag är väldigt glad att EU-kommissionen har tagit till sig detta och grundligt ska undersöka frågan och titta på konsekvenserna.

Jag sade inte att det gällde alla människor och att vi helt ska strunta i Dublinkonventionen, utan jag menade att man i vissa fall kan använda sig av Genèvekonventionen i stället för Dublinkonventionen och söka asyl i det land där man befinner sig.

Jag vill skicka med ministern att hålla fast vid de sista meningarna i svaret som jag tyckte vara bra om att alla försök att stoppa människosmuggling välkomnas och att ministern ser positivt på att frågan debatteras. Då måste vi alltså fortsätta att debattera den och med hjälp av EU undersöka hur det har gått i de länder där man har detta. Vilka blir konsekvenserna? Vad kan man göra?

Jag vill också påminna om att rapporter och information till flyktingar är oerhört viktigt så att de inte bara tror att de ska ge sig i väg till ett paradys, och det inte är det.

Jag tackar för debatten. Jag lovar att jag återkommer om den stannar upp.

Anf. 50 Statsrådet JAN O KARLSSON (s):

Herr talman! Jag tror att jag kan försäkra Kerstin-Maria Stalin om att uppmärksamheten kring de här frågorna inte kommer att stanna upp. Jag tror att vi kommer att ställas inför många fruktansvärt svåra val under den allra närmaste framtiden som har med detta att göra.

Österrike och Danmark har avskaffat det humanitära visum som de tidigare har haft. Schweiz har det kvar. Det finns anledning att i den fortsatta diskussionen studera de schweiziska erfarenheterna. Schweiz är ju ett land som har en mycket intressant flykting- och asylpolitik i många sammanhang. Vi kan säkert lära oss av den. Jag ska vara uppmärksam på den frågan.

Det finns en sak som jag vill ta upp avslutningsvis, och jag har inga polemiska avsikter. Det gäller detta med miljonerna. När jag hade debatten med anledning av Ulla Hoffmanns interpellation slog det mig just hur ofta vi uppehåller oss vid ett antal individer. Jag är fullt på det klara med att alla individer är okränkbara och heliga i alla humanitetsprinciper. Men bakom detta visar det sig finnas hundratusentals människor. Jag ska om en liten stund diskutera de statslösa palestinierna i Sverige. Vi måste också ha på näthinna de miljoner människor som levit hela sitt liv i flyktingläger. Om vi ska diskutera en flyktingpolitik som utgår ifrån en humanitetsprincip, ett moraliskt imperativ, kan vi inte efter behag dra gränsen vid dem som vi ser eller dem som kommer just till oss. I denna grundläggande humana princip ingår att alla de som ryckts upp och förföljs och som söker skydd ska ha det bästa stöd vi någonsin förmår ge dem.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2002/03:68

7 mars

*Svar på
interpellationer*

9 § Svar på interpellation 2002/03:185 om Migrationsverket

Anf. 51 Statsrådet JAN O KARLSSON (s):

Herr talman! Jag ber att få fästa talmannens uppmärksamhet på att jag ännu inte har blandat ihop några av interpellationerna, vilket jag vet har inträffat någon gång i riksdagens historia. Det var Olof Palme för övrigt.

Gunnar Axén har frågat mig vilka åtgärder jag är beredd att vidta för att lösa situationen för de statslösa palestinier som inte har något land att avvisas till.

Regeringen arbetar aktivt för att andra länder utan tidsbegränsning ska återta dels sina egna medborgare som fått avvisningsbeslut, dels personer som varit bosatta på dessa länders territorium innan de kom till Sverige. Sverige driver frågan både genom bilaterala kontakter och inom Europeiska unionen. Den folkrättsliga principen om rätten att återvända till sitt land gäller landets medborgare. Enligt regeringens uppfattning bör principen också omfatta statslösa personers rätt att återvända till det land de varit bosatta i. Det är också orimligt att sätta en snäv tidsgräns för när dessa personer ska ha rätt att återvända till det land de varit bosatta i.

Tyvärr gäller problemet med verkställighet av avvisningsbeslut beträffande personer som bedömts sakna skyddsbehov eller andra skäl för uppehållstillstånd inte bara personer med tidigare hemvist i Gulfstaterna.

Det gäller även medborgare i andra stater. Frågan är därför principiellt viktig.

Jag anser dock inte att denna fråga löses genom införande av en regel som automatiskt ger asylsökande permanent uppehållstillstånd om myndigheterna inte avgjort asylärenden inom en viss tidsgräns. En starkt bidragande faktor till långa handläggningstider hos utlänningsmyndigheterna är att en mycket stor andel av alla asylsökande har avhänt sig identitetshandlingar och pass när de söker asyl. Detta försvårar och fördröjer utredningen om resvägar, tidigare vistelseland och frågan om eventuellt första asylland.

Jag vill också understryka att den enskilde som har fått ett lagakraftvunnet avvisningsbeslut förväntas rätta sig efter svenska myndigheters beslut och aktivt medverka till att verkställighet av beslutet sker. Vid sidan av dokumentlösheten har verkställighetsproblemen ofta sin orsak i den enskildes vägran att samarbeta.

Regeringen tillsatte en särskild utredare den 4 april 2002 med uppgift att se över regler och praxis vid verkställighet av avvisnings- och utvisningsbeslut. Utredaren ska se över om nuvarande regler på området är ändamålsenliga, särskilt när det gäller ärenden där utlännings identitet är oklar. Uppdraget ska redovisas senast den 20 mars 2003. Jag vill inte föregripa vad utredaren kommer fram till.

Statslösa palestinier från till exempel Golfstaterna har en särskild problematik. Upphållstillstånden för dessa personer, som lämnat sitt bosättningsland, blir ogiltiga om de vistas utanför bosättningslandet mer än sex månader. Ansvaret ligger på myndigheterna att, så långt det är möjligt, fatta beslut innan denna tidsfrist går ut för att underlätta en eventuell verkställighet av avvisningsbeslut.

Jag kan konstatera att Utlänningsnämnden nyligen beviljat uppehållstillstånd efter ny ansökan i några ärenden beträffande personer med lagakraftvunna avvisningsbeslut där verkställighetshinder åberopats. I två fall ansåg nämnden att personerna i fråga inte skulle kunna återvända till det land som de tidigare varit bosatta i. Bedömningar gjordes beträffande sannolikheten för att personerna skulle kunna återvända och få arbete i det tidigare bosättningslandet. I ytterligare ett fall fann nämnden att den enskilde visserligen inte uttömt alla möjligheter att återvända men att det inte var rimligt att vidhålla tidigare avvisningsbeslut på grund av den långa vistelsetiden i Sverige sammantaget med situationen i Mellanöstern. Nämnden hade initierat noggranna utredningar i nämnda ärenden för att få klarhet i verkställighetsfrågan i de enskilda fallen.

Anf. 52 GUNNAR AXÉN (m):

Herr talman! Jag ber att få tacka migrationsministern för svaret, även om ministern inte svarade på min fråga om vilka åtgärder han vill vidta för att lösa den hopplösa situation som flera hundra statslösa palestinier i dag befinner sig i. Det enda positiva i interpellationssvaret är att migrationsministern noterat att tre personer efter tre, fyra eller fem års väntan – eller vad det nu är – har fått uppehållstillstånd.

Det ligger säkerligen hårt arbete bakom detta. Men det finns alltså flera hundra statslösa palestinier som väntar, och som har väntat i många år – i vissa fall uppemot fem år. Bakgrunden är att de sitter fast i en hopplös situation på grund av att de svenska migrationsmyndigheternas

byråkratiska kvarnar malt alldeles för långsamt. De har ansökt om asyl i Sverige därför att de inte får bli medborgare i de Golfstater som de kommer från. Att de inte får bli medborgare där innebär bland annat att de inte får passhandlingar utfärdade.

På grund av att migrationsmyndigheterna inte har behandlat deras ansökningar inom sex månader har de här människorna fastnat i Sverige. De är ju inte välkomna tillbaka till de länder där de tidigare bott. I flera år har dessa människor bollats mellan Migrationsverket och Utlänningsnämnden eftersom man inte vetat hur man ska hantera de här ärendena. Det är nu ett år sedan migrationsministern senast var här och diskuterade frågan och utlovade någon form av lösning. Men någon sådan lösning har vi ännu inte sett till.

Migrationsmyndigheterna har själva uppgett att ingen statslös palestiniere har kunnat avvisas till Saudiarabien under de senaste fem åren. Saudiarabiens ambassadör i Stockholm har uttalat att ingen av de här statslösa palestinierna under några omständigheter är välkomna tillbaka. Det borde stå ganska klart både för migrationsmyndigheterna och för migrationsministern att de här människorna inte har något land att återvända till. De har fastnat på svenska flyktingförläggningar. Trots detta envisas migrationsmyndigheterna med att acceptera dessa faktum.

Migrationsministern säger i sitt svar att man aktivt arbetar för att få bort den här tidsbegränsningen på sex månader i Golfstaterna och tydligen också i några andra stater.

Jag skulle vilja veta på vilket sätt regeringen och migrationsministern arbetar för att de här länderna ska ta bort sexmånadersgränsen. Jag skulle också vilja veta vilka andra länder det handlar om förutom Golfstaterna. Och anser migrationsministern att de här statslösa palestinierna ska tvingas sitta kvar på svenska flyktingförläggningar till dess att regeringen nått framgång i sitt arbete med att få de här staterna att avskaffa tidsbegränsningarna?

Slutligen undrar jag om migrationsministern är medveten om att de här Golfstaterna inte har undertecknat Genèvekonventionen. De asylsökande som vi nu talar om omfattas i många fall av Genèvekonventionen och har därför faktiskt rätt att få betraktas som flyktingar även när de har kommit hit till Sverige.

Migrationsministern talade i tidigare debatter om en human flyktingpolitik. Han har gärna fokuserat på alla de miljoner flyktingar som finns runtom i vår värld. Men här har migrationsministern en möjlighet att göra någonting för de flera hundra statslösa palestinier som tvingas sitta fast i svenska flyktingförläggningar och bara se åren passera, något som är fruktansvärt fördärvande för dessa människors hälsa och välbefinnande.

Anf. 53 Statsrådet JAN O KARLSSON (s):

Herr talman! För en stund sedan hade Sven Brus och jag en diskussion om attitydfrågor i flyktingpolitiken. Det inlägg som vi nyss hörde är en oerhört intressant illustration till den diskussionen. Det är just det här som gör den svenska flyktingdebatten för oss som försöker att känsligt och varsamt arbeta för att få till stånd och utveckla en fungerande flyktingpolitik med en attitydbildning som inte fjärrmar beslutsfattare och ansvariga politiker från människorna ute i vårt land som ju faktiskt är de

Prot. 2002/03:68

7 mars

Svar på
interpellationer

som möjliggör att vi för denna politik – att erbjuda förföljda människor skydd och ett bättre liv i framtiden.

Jag noterar att Gunnar Axén avslutar sitt inlägg med att tala om de stater som i dag inte har undertecknat Genèvekonventionen när det gäller flyktingar – om de hade haft asylskäl och om de hade varit flyktingar hade de för länge sedan lämnat sina flyktingförläggningar och börjat bygga upp ett nytt land. Men situationen är ju den att de inte är flyktingar. En mycket vanlig glidning i diskussionen är just detta med att människor som kommer hit och söker asyl och som inte har asylskäl ändå betraktas som flyktingar.

I min ungdom talade man, kommer jag ihåg, om människor som egentligen var flyktingar fastän de inte hade asylskäl men det språkbruket har vi lämnat. Det är klart att det blir mycket lättare för oss att diskutera om vi begreppsmässigt kan vara överens om att det handlar om människor som befinner sig i en fruktansvärd situation. Men det handlar inte om flyktingar.

Dessutom är det kanske klargörande om vi i vår dialog kan vara på det klara med att många av de statslösa palestinier som befinner sig i vårt land inte har kommit hit från Saudiarabien eller gulfstaterna utan från Libanon och Syrien där de verkställighetshinder varom här talas icke föreligger – de reglerna finns inte – och där det skulle vara möjligt att genomföra avvisningarna därest vederbörande själv samverkar just därför att där finns inte de här saudiska reglerna.

Den diskussion som vi hade för ett år sedan här gällde i första hand de palestinier som kommit hit från Västbanken och Gaza. Sedan dess har Migrationsverket – den 29 november – offentliggjort vilken praxis och vilka bedömningar man där gör med tanke på det för närvarande aktuella läget i området. Dessa människor får alltså stanna av humanitära skäl.

När vi försöker rensa i den här skogen av argument har vi naturligtvis ett antal problem, som jag väldigt gärna diskuterar. Men det vore bra om vi kunde diskutera dem med begrepp som vi båda förstår och med syften som båda kan ha respekt för. Jag tycker nämligen att den här frågan är lite för viktig för att så att säga begreppsmässigt försvinna i en snårskog av argument som, uppriktigt sagt och med all respekt, inte har med diskussionen att göra.

Jag skulle vilja rikta en vädjan till Gunnar Axén: Låt oss fortsätta att arbeta och tala om det här på ett sådant sätt att vi förstår varandra, vad vi talar om!

Anf. 54 GUNNAR AXÉN (m):

Herr talman! Jag ska vara riktigt tydlig: Jag talar om de statslösa palestinier som kommer från de Golfstater där man har en sexmånadersregel som gör att de här människorna inte längre kan återvända till de länder som de tidigare bott i. Det var också de statslösa palestinierna som Jan O Karlsson för ett år sedan debatterade här i kammaren. Exakt de palestinierna handlar det om.

Jag kan förstå att Jan O Karlsson inte är medveten om att det faktiskt förhåller sig så att de svenska migrationsmyndigheterna inte tar hänsyn till att många av de här flyktingarna omfattas av Genèvekonventionen. Man tar alltså inte hänsyn till detta.

Då tror och hoppas jag att migrationsministern är med på exakt vilka personer jag talar om. Det är de statslösa palestinierna som kommer från de Golfstater där man har en sexmånadersregel som gör att de inte har något land att återvända till. Det är dem som det finns flera hundra av på svenska flyktingförläggningar i dag och som har fått avvisningsbesked och ska avvisas till det land de kommer ifrån, det land som samtidigt säger att de inte är välkomna tillbaka därför att de har varit utanför landets gränser i mer än ett halvår. Det är de människorna jag pratar om, och jag undrar vad migrationsministern är beredd att vidta för åtgärder för att lösa deras hopplösa situation. I dag sitter de med ett avvisningsbeslut men ingen möjlighet till verkställighet eftersom det inte finns något land som tar emot dem.

Då undrar jag, och jag upprepar de frågorna, för det skulle vara väldigt intressant att få svar på dem: På vilket sätt arbetar regeringen konkret med att få de länder det handlar om att upphäva regeln om sex månader? Och vilka andra länder, vid sidan om Golfstaterna, är det som har en sådan här regel och där regeringen arbetar för att man ska upphäva den?

Är det slutligen så att migrationsministern tycker att det är rimligt att de här människorna, som inte har något land att återvända till, ska tvingas sitta fast på en svensk flyktingförläggning tills dess att regeringen har lyckats få de här länderna att ändra sina lagar?

Anf. 55 Statsrådet JAN O KARLSSON (s):

Herr talman! Ja, då har vi lyft undan en del ur diskussionen, och det är bra. Då rationaliserar vi den ytterligare.

Vad beträffar exaktheten när det gäller personerna: De 235 statslösa personer som väntar på verkställighet är visserligen statslösa palestinier, men det är också många som är av annat ursprung som ryms inom den siffran, många som ska avvisas till Libanon och Syrien, och där föreligger alltså inte de verkställighetshindren.

Det är dessutom en rad andra svårigheter som har lett till den uppkomna situationen, bland annat att när de personer som har kommit hit från Golfstaterna har anlänt så har behandlingen av dem försvärats av att de enligt uppgift från Migrationsverket har saknat vederbörliga handlingar. Egypten, Syrien, Libanon, Jordanien och Irak utfärdar resedokument för de palestinska flyktingar som från 1948 har blivit statslösa. Egypten utfärdar resedokument även för dem som blev flyktingar genom händelserna 1967. När det gäller palestinier med bosättning i Golfstaterna är det huvudsakligen Egypten som utfärdar resedokument för dessa personer.

För att stadigvarande kunna vistas i Saudiarabien ska man normalt ha ett arbete och ett uppehållstillstånd. Vad som fordras här är ju att utläningen själv är aktiv med att ordna arbete och uppehållstillstånd för att tas emot i Saudiarabien. Men jag kan alltså från den synpunkten inte hålla med om den beskrivningen, nämligen att vederbörande inte har någon möjlighet. Det är alltså genom att kontakta arbetsgivare och garant i Saudiarabien som man kan klara ett återvändande.

Jag säger detta också därför att vi har en specialitet i vårt land, som jag tror att vi kan vara ganska stolta över, och det är att vi inte betraktar verkställigheten av gjorda avvisningar som ett polisiärt ärende eller ett ordningsärende utan som en del av migrationsprocessen. Det är därför

jag, när jag sitter vid bordet i flyktingministerrådet i EU, har en helt annan situation än mina kolleger, nämligen att en mycket större del av våra beslut faktiskt verkställs, därför att de är en del av själva migrationsprocessen. Det är de människor som är kunniga i migrationsfrågor som kan gå tillhanda med hjälp och stöd som på det sättet kan se till att inte bara prövningen har skett på ett värdigt sätt utan också att återvändandet sker på ett värdigt sätt.

Det gäller alltså att övertyga de här människorna om att det är deras aktiva medverkan som är avgörande för deras möjlighet att återvända. Sedan kan vi efter förmåga försöka påverka i det här fallet i första hand Saudiarabien att överge den här sexmånadersregeln. Det är framför allt naturligtvis genom bilaterala insatser som man kan påverka detta, men jag vill på intet sätt utesluta att man även kan arbeta kollektivt genom vårt arbete inom Europeiska unionen.

Anf. 56 GUNNAR AXÉN (m):

Herr talman! Jag är glad för att migrationsministern inte längre blandar ihop vad det är vi pratar om. Det framgick klart och tydligt redan av min interpellation vilka människor frågan handlade om, nämligen de statslösa palestinierna från Gulfstaterna.

Migrationsministern säger att det finns försvårande omständigheter i de här fallen, bland annat att man saknar handlingar. Men då är det ju på det sättet att de här människorna inte har rätt att få bli medborgare i de länder de bor i, och därför får de inte bland annat passhandlingar. De har inte rätt att få pass utfärdade. Trots att man kanske har resedokument från Egypten, som de flesta av de här människorna har, blir man fast i svenska flyktingförläggningar.

Migrationsministern säger att det handlar om att de asylsökande måste bjuda till själva och skaffa sig arbete och en garant, en person som går i god för dem i Saudiarabien, för att de ska kunna återvända. Det systemet i sig kan man ha väldigt många synpunkter på: att man ska tvinga tillbaka en människa till att vara någonting som inte ens är andra klassens medborgare utan som är att inte vara medborgare över huvud taget och vara beroende av en person som går i god för en. Men trots sådana försök är det på det sättet – jag upprepar det igen – att man inte har lyckat avvisa någon till Saudiarabien, för att ta det exemplet, under fem år, och Saudiarabiens ambassadör här i Stockholm säger att ingen, under inga omständigheter, är välkommen tillbaka. Men detta vill tydligen inte migrationsministern liksom migrationsmyndigheterna acceptera.

Jag upprepar mina frågor: Hur arbetar regeringen med att få de här länderna att avskaffa regeln om sex månader, och vilka andra länder, förutom Gulfstaterna, är det som det handlar om?

Anf. 57 Statsrådet JAN O KARLSSON (s):

Herr talman! Jag har inte talat om några försvårande omständigheter. Jag har bara konstaterat att enligt Migrationsverkets uppgifter finns det flera som vid ansökan om asyl vid ankomsten till Arlanda har uppvisat giltiga resedokument, men med viktiga sidor utrivna. Det har alltså funnits dokument och man har haft dokument, men man har avlägsnat sådana saker ur dokumenten som avser inresetillstånd, uppehållstillstånd och

falska viseringar. Det är någonting helt annat än det som Gunnar Axén talar om.

Det viktigaste sättet för en statslös palestiniere att komma tillbaka till sitt land när sexmånadersperioden har löpt ut är att kontakta sin arbetsgivare eller sin garant i Saudiarabien, vilket är fullt möjligt om vederbörande har en garant. Vi har ju nu ärenden där detta inte har varit möjligt och där människor på grund av långvarig vistelse här har fått stanna. Men jag tror att det allra viktigaste skälet till att det här inte förverkligas och det stora problemet i sammanhanget är just bristande medverkan från dem som har avvisats. Det är det som är det stora problemet.

Sedan vill jag gärna understryka en liten sak för att relatera det här. Vi har nu haft oerhört intensiva debatter om 250 personer i en grupp människor som innehåller – jag vet inte riktigt om det är 3 eller 4 miljoner som är fördrivna och som sitter i flyktingläger. Jag vågar påstå att det är ytterst få länder som arbetar så mycket som Sverige för att lindra dessa människors situation. Genom sitt bidrag till UNRWA och UNHCR och genom arbetet för återuppbyggnaden försöker Sverige lindra de statslösa palestiniernas situation.

Att isolerat angripa frågan är ett snedvridet sätt att se det hela och ett sätt att dölja oförrätter av ett betydligt djupare slag än dem som vi har talat om i dag.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Svar på interpellation 2002/03:170 om elöverkänslighet

Anf. 58 Miljöminister LENA SOMMESTAD (s):

Herr talman! Birgitta Carlsson har frågat näringsminister Leif Pagrotsky vilka åtgärder han avser vidta för att det ska finnas lågstrålande elektromagnetiska frizoner.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Frågan om elektromagnetiska frizoner är komplex på flera sätt.

Det finns en oro hos många människor för att ny teknik kan medföra hälsorisker av olika slag. För att minimera risken för strålning från till exempel anordningar för mobiltelenätet har det i olika sammanhang framförts att det bör finnas särskilda områden med låg eller ingen strålning.

Regeringen tar frågan om eventuella hälsoeffekter av exponering för elektromagnetiska fält på stort allvar. Den samlade vetenskapliga forskningen ger dock inte stöd för att strålning från anordningar för mobiltelefoner leder till skadliga hälsoeffekter, så länge gränsvärdena iaktas. De svenska gränsvärdena följer EU:s rekommendationer. De bedömningar som ansvariga myndigheter i dag gör rörande hälsorisker ger inte anledning att genom lagstiftning göra det möjligt att inrätta särskilda elektromagnetiska frizoner.

Det finns ett allmänt intresse att bygga ut infrastrukturen för trådlös kommunikation. En sådan utbyggnad ställer krav på att det finns basstationer och antenner med viss regelbundenhet.

Prot. 2002/03:68

7 mars

*Svar på
interpellationer*

Lokalisering av telemaster provas av kommunerna i samband med bygglovsprövningen. Kommunerna tar även hänsyn till andra allmänna intressen och till motstående enskilda intressen vid den lämplighetsprövning som görs enligt plan- och bygglagen. Sådana bedömningar kan till exempel innebära att lokalisering i närheten av viss bebyggelse eller inom ett visst område så långt som möjligt bör undvikas. Möjligheterna att samordna utbyggnaden av nätet mellan de olika operatörerna är också av intresse vid lämplighetsprövningen.

Det är i dag inte möjligt att generellt ange vilka förutsättningar det finns att med stöd av gällande lagstiftning hålla vissa områden fria från master och sändare. När ett enskilt ärende om bygglov för till exempel en mast överklagas, kan dock indirekt en prövning komma att ske av frågan om och på vilka grunder som kommunerna med stöd av plan- och bygglagen kan peka ut områden där det inte alls ska vara tillåtet att uppföra telemaster. Frågan om strålningsfria zoner har dock ännu inte prövats av regeringen i något enskilt ärende. Det är också tveksamt om det rent tekniskt går att i dag hålla områden helt fria från strålning eftersom elektromagnetiska fält från till exempel radio- och TV-sändare täcker i stort sett hela landet.

Jag vill även nämna att regeringen i en nyligen lämnad lagrådsremiss beträffande förslag till lag om elektronisk kommunikation tagit upp frågan om krav på samlokalisering av telemaster. Det tycker jag är alldeles utmärkt. Enligt förslaget ska operatörer i vissa fall kunna tvingas dela på master och annan infrastruktur. Detta kan leda till en begränsning av antalet master i många områden.

Regeringen följer noga utvecklingen på området. Det är viktigt att vi hela tiden försöker förbättra våra kunskaper om konsekvenserna av införande och användning av ny teknik. Det är också viktigt att vi förbättrar informationen och dialogen med medborgarna, vilket jag gärna återkommer till i replikskiftet.

Anf. 59 BIRGITTA CARLSSON (c):

Herr talman! Jag vill tacka miljöministern för svaret. Jag hade ställt interpellationen till fel minister, men det är inte alltid så lätt för oss ledamöter att veta var de olika ärendena hör hemma. Min andra interpellation i dag hade jag också ställt till fel minister.

Anledningen till att jag ställde den här interpellationen var att jag gjorde studiebesök hemma hos två personer som drabbats av elöverkänslighet. När man har träffat dessa människor och sett hur de lever, sett den miljö de vistas i, är det svårt att inte ta till sig frågan och den oro som de känner för det sätt som dessa frågor hanteras på.

När jag skrev interpellationen ställde jag olika frågor i den. Jag har därför haft en debatt också med Lars Engqvist. Då handlade det om att elöverkänslighet ska bedömas som en sjukdom, och att man ska kunna få det bedömt som arbetsskada för att därigenom få bostadsanpassning där man bor. Det handlade också om att forskningen i ämnet måste fortsätta.

Situationen för de drabbade personerna är oerhört tuff. Det som känns skrämmande är att kommunerna inte har möjlighet att i större omfattning begränsa eller påverka placeringen av masterna. Jag menar inte att vi ska sätta stopp för all utbyggnad, men varje kommun måste få möjlighet att ha strålningsfria zoner – det kanske är fel uttryck, men åtminstone områ-

den med minimal strålning, så att de personer som är drabbade har möjlighet att finna en bostad utan att fara illa där de bor.

Det finns föreningar som lyfter fram vilka kommuner som är bra. De har räknat upp en lång rad kommuner som tar dessa problem på allvar och verkligen jobbar med att ta fram områden där man inte får bygga master i närheten. Även i mitt hemlän Skaraborg har Lidköpings kommun jobbat på ett föredömligt sätt genom att försöka hitta zoner där elöverkänsliga personer kan vara; detta enligt de bedömningar som föreningarna gjort.

Den ena av de personer vi besökte var en kvinna som hittat ett boende ute på landet, men nu skulle det byggas en mast bara två kilometer från den plats där hon bor. I boken *Svart på vitt* vittnar många personer med elöverkänslighet om hur de berörts av utbyggnaden av just mobilmasterna. Det gäller just det område där den kvinna som nu kommer att drabbas bor. Jag fick brev från henne i veckan, och hon är bekymrad eftersom hon fått avslag på sin överklagan av denna utbyggnad.

Det är svårt att sätta sig in i hur det är att bo i hus utan el under en kall vinter. Vi är så bortskämda i dag. Vi vet inte hur det känns att behöva gå till en utetoelett för att klara av sina behov, att aldrig kunna ha telefon, inte lyssna på radio eller se på TV. Vi har också mörkret som infinner sig ganska tidigt under en stor del av året, och det är svårt att hitta belysning så att man över huvud taget kan göra någonting.

Det är alltså viktigt att vi tar dessa personers oro på allvar, och att vi ger möjligheter för kommunerna att inom sina gränser kunna avsätta särskilda områden med minimal strålning.

Anf. 60 Miljöminister LENA SOMMESTAD (s):

Herr talman! Jag är enig med interpellanten om att kommunerna kan arbeta på ett mycket bra sätt genom att bearbeta de här frågorna. Samtidigt har vi i alla planärenden att väga olika intressen mot varandra, och som jag sade i mitt inledande anförande finns det också ett starkt intresse av att bygga ut och få en täckning för masterna. Om masterna står någorlunda tätt strålar det dessutom mindre om telefonerna. Ur trygghetssynpunkt är det för många människor också viktigt att kunna utnyttja den nya kommunikationen. Vi har alltså intressen som står mot varandra.

Betydelsen av bra information är viktig. Där har vi mycket att lära av den här processen och det försöker jag också ta till mig. Det handlar både om varför vi gör en investering av det slag som 3 G-nätet utgör och vad vi bygger de riskbedömningar på som vi från regeringens sida gör. Vi måste alltså skapa en god kommunikation så att expertbedömningarna kommer ut.

Här ser vi att i de kommuner som har varit aktiva och arbetat intensivt med att ta del av utbildningar, till exempel genom att låta Strålskyddsinstitutets experter komma ut och informera och möta medborgarna, där fungerar det bättre.

När det gäller överkänslighet för elektromagnetisk strålning och elöverkänslighet som sjukdom vill jag hänvisa till det svar som Lars Engqvist gav på Birgitta Carlssons interpellation. Ett problem vi har här är att vi inte kan vetenskapligt belägga effekterna och att det verkligen är så att besvären härrör från elektromagnetiska fält.

Prot. 2002/03:68

7 mars

*Svar på
interpellationer*

Detta är en svår fråga där vi måste gå vidare. Eftersom vi i dag diskuterar framför allt master vill jag understryka att SSI:s mätningar visar att bara några tiotal meter från masten ligger strålningsvärdena på en tusendel av gränsvärdet. Jag tror att det finns en alltför stor oro för vilka effekter just masterna kan ha. Det är helt enkelt så oerhört låga strålningsnivåer det är frågan om. Diskussionen blir felriktad om vi inriktar den på i första hand strålningsfria zoner.

Vad jag och regeringen har tagit initiativ till är ge ett uppdrag till Strålskyddsinstitutet att förstärka sitt arbete med informationsinsatser. Det arbetar man just nu intensivt med att förbereda så att man ska kunna nå ut. Man ska kartlägga och förstå vad det är som människor känner oro för, bli tydligare i sitt budskap och kunna informera bättre om vad som ligger till grund för de riskbedömningar som har gjorts. Det är expertmyndighetens sak att göra riksbedömningen.

Vad jag vidare har gjort är att jag har bett Strålskyddsinstitutet ge information om hur man ska gå vidare med tillämpningen av försiktighetsprincipen. Strålskyddsinstitutet har nu inrättat ett internationellt vetenskapligt råd som särskilt kommer att ta upp denna fråga i relation till de frågor som har rests i debatten och den oro som medborgarna känner.

Låt mig slutligen säga att någonting som är mycket viktigt för människors trygghet och säkerhet är att få god information om vad som pågår. Här är jag väl medveten om att vi har en stor diskussion om behovet av att ha ett register och en bättre information om var antenner och master sätts upp. Det är ett mycket rimligt krav och kan vara en mycket viktig del i att skapa ett mer förtroendefullt samarbete kring frågorna.

Regeringen är beredd att se över möjligheterna att skapa register som också är bättre tillgängliga för medborgarna så att man kan vara trygg och säker på vad det är som händer i ens närmaste omgivning.

Anf. 61 BIRGITTA CARLSSON (c):

Herr talman! Jag delar miljöministerns åsikter om att det är oerhört viktigt med information så att människor känner en större trygghet. Det handlar då inte bara om dem som är djupt oroliga utan även om att människor ute i kommunerna vet om vad som är på gång. Det finns alldeles för många frågetecken i detta. Människor känner att beslut fattas över deras huvuden och att de inte har kunnat vara med och påverka det. Det mår människor inte särskilt bra av.

Det kommer ständigt nya rön om strålningens effekter. Forskarvärlden är inte heller riktigt överens i detta. Det finns ändå forskare som hävdar att strålningen inte är så farlig medan andra menar på att den kan vara farlig för oss. Det känns som att vi ska vara väldigt ödmjuka i den här frågan. Det råder det ingen tvekan om. I ett samhälle där vi märker att alltfler människor far illa av stress kan elöverkänsligheten vara en bidragande orsak. Det är så många som vittnar om det i den bok jag tidigare nämnde.

I en del länder har myndigheterna valt att ha en försiktigare linje än vad vi har i Sverige. I flera länder säger myndigheterna att forskningen vet för lite för att kunna säga om strålningen är farlig eller inte. Därför är det viktigt att man är försiktig.

Förutom teleföretagen är många olika myndigheter inblandade i utbyggnaden av antenner och master, Post- och telestyrelsen, stadsbyggnadskontor och miljöförvaltningar. Men det är mycket oklart vem som kontrollerar var och hur antennerna monteras. Det har visat sig att ingen av myndigheterna har en samlad bild av utbyggnaden. Där kommer det miljöministern nämnde om att vi borde ha en bättre information in. Ingen verkar heller ha kontrollerat att antennerna placerats så att människor inte utsätts för strålning i onödan, även om det mäts upp och man talar om att det är bevisat att strålningen är väldigt liten.

I boken finns det åtskilliga personer som har beskrivit sin livssituation. När man har byggt master på ett ganska nära avstånd har de berörts och påverkats av det. Jag valde förra gången att läsa upp vad en person har beskrivit. Jag ska läsa upp vad en annan person har beskrivit.

”Att vara elöverkänslig är ett riktigt handikapp i samhället som det ser ut i dag. Jag kan inte vara på min arbetsplats längre än en halvtimme. Jag tål inte att gå in i stora varuhus, kan inte sitta under en läslampa eller ha någon belysning nära huvudet. Att se på TV går om jag sitter långt ifrån. Ska jag åka långt med bil måste jag sitta i baksätet. Jag tål inte att vistas nära mobiltelefonmaster och att tala i mobiltelefon är inte att tänka på.

Innan jag drabbades av denna mardröm var jag en levnadsglad människa utan depressioner eller panikångest. Att vara elöverkänslig är att vara handikappad och att ha blivit berövad halva sitt liv.”

I boken har 415 personer beskrivit sin livssituation. Det gjordes på uppdrag av Rådet för arbetslivssforskning. Man ordnade seminarier och lovade att utge vad dessa personer hade sagt. Det var 33 muntliga inlägg plus alla de andra beskrivningarna. När man läser detta inser man att det berör så många människor. Ändå säger man att det inte är någon fara fast det gäller så många människor.

Enligt Socialstyrelsens beräkningar gäller det ungefär 200 000 i Sverige, och 10 % av dem är svårt drabbade. Jag tycker att det är som om man inte riktigt tror på dem om man säger att det inte är någon fara. De har ju själva upplevt det, vet vilken känsla de har och hur det har påverkat dem.

Anf. 62 Miljöminister LENA SOMMESTAD (s):

Herr talman! Visst pågår det en vetenskaplig diskussion om strålningens effekter. Men vad diskussionen framför allt har handlat om är mobiltelefonerna och vad som händer när vi håller en mobiltelefon mot örat. Där finns det olika uppfattningar. Det kan finnas skäl att nämna att vi inte har studier över många år. Vi kan inte säga vilka de långsiktiga effekterna blir.

När det gäller masterna vill jag dock vidhålla att det är fråga om oerhört låga värden. Vi måste kunna ta till oss den informationen. Det är fråga om mycket låga strålningsnivåer. Vi får inte blanda ihop diskussionen. Här har vi inte alls samma typ av diskussion som vi haft om mobiltelefonerna. Det är viktigt att vi är noga med detta.

Den andra frågan gäller hur vi ska förhålla oss till vetenskap. Ingen kan undgå att bli oerhört berörd av de livsöden som Birgitta Carlsson ger exempel på här och som jag också många gånger har mött i brev, i samtal och på andra sätt. Ändock menar jag att det inte finns någon annan väg

framåt för oss än att arbeta med denna fråga som vi gör med alla andra frågor. Det gäller att systematiskt söka kunskap.

Som Lars Engqvist framhöll i sitt interpellationssvar har vi inte i vetenskapliga undersökningar – i det vi kallar för provokationsundersökningar – kunnat vetenskapligt belägga ett samband mellan el och dessa besvär. Vi har inte kunnat påvisa det. Det är viktigt för oss alla att vi arbetar vidare med forskningen och undersökningarna. Det är också oerhört viktigt för alla dem som har dessa symptom och problem. Jag menar att det inte finns något annat sätt än att vetenskapligt arbeta vidare. Då kanske vi också så småningom kommer att nå fram till vad det är som orsakar problem så att vi kan göra någonting åt det.

Jag vill gärna lägga en principiell synpunkt på detta. Det handlar om hur vi allmänt värderar risker, prioriterar i vår politik och hur vi ska förhålla oss till miljöproblemen. Detta är ett av många områden där vi kan uppleva risker. Men det är ett område där vi inte har kunnat påvisa några tydliga samband och inte heller visat att det verkligen är farligt.

Detta måste sättas i relation till många områden i vårt samhälle där vi har belagda, svåra risker. Vi kan beräkna att både hundratals och tusentals personer om året i Sverige dör på grund av luftutsläpp, gifter i luften och till exempel radon i våra hus. Det finns en lång rad risker som vi har anledning att förhålla oss till och åtgärda.

När vi går fram och kräver resurser och politiska åtgärder på dessa områden gör vi det också på grundval av vetenskap. Det är vetenskaperna och de självständiga vetenskapliga resultaten från våra forskare och expertmyndigheter som vägleder oss. Det tror jag är viktigt. Om vi avviker och börjar vidta stora omfattande åtgärder utan vetenskaplig eller saklig grund är vi ute på svag is.

Men vi ska gå vidare, och vi tar det här på allvar. Framför allt tar vi alla dessa människor på allvar som på olika sätt har svårigheter, oavsett vad som har orsakat dem.

Vi kan inte i dagsläget vidta omfattande åtgärder för strålningsfria zoner därför att vi inte har någon saklig grund för att detta verkligen är det problem som många upplever. Men vi har ett stort ansvar för att informera bättre om detta och för att vara ute och föra en dialog och förklara vad grunden är. Jag har också i dialog med SSI gjort mycket klart att jag vill se ett fortsatt intensivt arbete av SSI, och inte minst vill jag se att SSI förhåller sig till de åtgärder som vidtas i andra länder och de resultat som man där bygger på.

Anf. 63 BIRGITTA CARLSSON (c):

Herr talman! Olika vikt läggs vid olika typer av forskning. En fransk forskare – jag har inte den exakta tidpunkten för när – har i ett samhälle där han har undersökt 530 personer kommit fram till att de hade påverkats av den strålning som fanns där. Men när det kom fram så fanns det så många andra intressen i det här att han fick munkavle och blev satt på andra uppgifter. Jag har inte kunnat kontrollera sanningshalten i detta, men det handlar om aktuell forskning och man vet vem forskaren är, vad han heter och så vidare. Det går alltså att kontrollera.

Det är viktigt att vi inte bara ensidigt tror att det saknas kunskap – fast det måste vi ju också kunna erkänna ibland. Då är det oerhört viktigt

att man utgår från försiktighetsprincipen i stället för att bara köra på som om det inte vore farligt.

Det är självklart att mobiltelefonen har kommit för att stanna och att den är ett oerhört viktigt hjälpmedel för många av oss. Även i glesbygd och landsbygd är det viktigt att människor som många gånger arbetar ensamma har möjlighet till tekniken.

Men det måste väl ändå gå att ta de här människornas verkliga oro på allvar och se till att det finns områden och bostäder för alla människor i en kommun. Det är ju bevisligen så att de här människorna inte kan bo varsomhelst. Därför måste kommunerna ha ett klart uttalat ansvar för att se till att ordna boendemiljöer även för de här människorna så att de kan leva ett drägligt liv.

Anf. 64 Miljöminister LENA SOMMESTAD (s):

Herr talman! Låt mig avslutningsvis säga att jag tror att vi är eniga om mycket när det gäller behovet av fortsatt dialog och information om elektromagnetiska fält och de risker som de kan innebära. Där kommer vi att göra en aktiv insats från regeringens sida.

Jag vill understryka en annan sak också. Det sägs många gånger att det inte finns någon kunskap och att vi sätter upp master utan kunskap. Men vi har också mycket kunskap! Det är kunskap som vi bygger på när vi sätter våra gränsvärden. Vi har haft forskning om strålning under många år. Men vi behöver alltid mer kunskap, och det är viktigt att vi skaffar oss det.

När regeringen ska bedöma vilka forskningsresultat vi ska ta hänsyn till kan vi inte ta upp enskilda resultat. Det går alltid att plocka fram en undersökning som säger något och en annan som säger något annat. Processen i det vetenskapliga samhället är att forskarna för en intensiv dialog där argumenten och resultaten bryts mot varandra. Experiment ska kunna upprepas, och så småningom ska vi kunna nå fram till en samlad bild. Det som vi måste bygga på är den samlade bilden av vetenskaps-samhällets slutsatser. Det är det som vi strävar efter att göra, och det är den bilden som vi i dag bygger på.

Jag välkomnar att kommunerna arbetar aktivt med de här frågorna och att de också tar egna initiativ till förmån för sina medborgare på det sätt som de anser är rimligt. Sedan får vi kanske anledning att pröva en del av ärendena på regeringsnivå.

Samtidigt vill jag än en gång understryka att vi inte kommer att ge några uppdrag till kommunerna när det gäller frizoner. Detta kommer inte att vara något tvingande som de är skyldiga att ta hänsyn till. Då ger vi dem ett uppdrag som vi faktiskt inte har grund för att göra med de riskbedömningar som vi i dag gör och med de gränsvärden som vi i dag har.

Vi får fortsätta dialogen om detta, och vi fortsätter att på olika sätt ta del av forskningen och ändra våra gränsvärden och rekommendationer i den mån det är nödvändigt.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2002/03:68

7 mars

*Svar på
interpellationer*

11 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen

Förste vice talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2002/03:FPM46 Behörighetsfördelningen mellan Europeiska gemenskapernas domstol och Europeiska gemenskapernas förstainstansrätt till konstitutionsutskottet

12 § Bordläggning

Anmäldes och bordlades

Proposition

2002/03:44 Arbetsmarknadspolitiken förstärks

Motioner

med anledning av prop. 2002/03:49 Nya förmånsrättsregler

2002/03:L5 av Viviann Gerdin m.fl. (c)

2002/03:L6 av Karl Gustav Abramsson och Nils-Göran Holmqvist (s)

2002/03:L7 av Gunilla Tjernberg (kd)

2002/03:L8 av Jan Ertsborn m.fl. (fp)

2002/03:L9 av Yvonne Ångström (fp)

2002/03:L10 av Peter Eriksson m.fl. (mp)

2002/03:L11 av Ulla Löfgren (m)

med anledning av redog. 2002/03:ER1 Från Sveriges delegation vid Europarådets parlamentariska församling

2002/03:U2 av Holger Gustafsson m.fl. (kd)

Finansutskottets betänkande

2002/03:FiU24 Folkomröstning om införande av euron

Justitieutskottets betänkanden

2002/03:JuU5 Människohandel och prostitution

2002/03:JuU6 Kriminalvårdsfrågor

2002/03:JuU7 Processrättsliga frågor

Bostadsutskottets betänkande

2002/03:BoU4 Planfrågor m.m.

Anmälades att följande interpellationer framställts

den 7 mars

2002/03:219 av *Lena Ödeen* (fp) till utbildningsminister Thomas Östros
Engelskans ställning som världsspråk

2002/03:220 av *Linnéa Darell* (fp) till statsrådet Berit Andnor

Svensk handikappomsorg ur ett barn- och familjeperspektiv

2002/03:221 av *Marie Wahlgren* (fp) till socialminister Lars Engqvist

Reumatologi som specialitet

2002/03:222 av *Allan Widman* (fp) till försvarsminister Leni Björklund

Riksdagsbeslut på försvars- och säkerhetsområdet

2002/03:223 av *Göran Lindblad* (m) till socialminister Lars Engqvist

Metallbiologiskt centrum

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 11 mars.

14 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställts

den 7 mars

2002/03:635 av *Anita Sidén* (m) till statsrådet Berit Andnor

Utbetalning av pensioner

2002/03:636 av *Kerstin Engle* (s) till socialminister Lars Engqvist

Alternativ medicin

2002/03:637 av *Ina Järlesjö* (kd) till justitieminister Thomas Bodström

Förskottering av skadestånd

2002/03:638 av *Yilmaz Kerimo* (s) till statsrådet Jan O Karlsson

Besöksvisum

2002/03:639 av *Catharina Elmsäter-Svärd* (m) till jordbruksminister

Ann-Christin Nykvist

Veterinärkapacitet

2002/03:640 av *Hans Hoff* (s) till jordbruksminister Ann-Christin

Nykvist

Konsumentskydd vid Internetanvändning

2002/03:641 av *Torkild Strandberg* (fp) till justitieminister Thomas Bod-

ström

Överbeläggning inom kriminalvården

2002/03:642 av *Kerstin-Maria Stalin* (mp) till utrikesminister Anna

Lindh

Barn i ett internationellt perspektiv

2002/03:643 av *Rosita Runegrund* (kd) till försvarsminister Leni Björk-

lund

Implementering av FN-resolutionen 1325

2002/03:644 av *Tuve Skånberg* (kd) till utrikesminister Anna Lindh
Palestinska myndigheten

2002/03:645 av *Jeppe Johnsson* (m) till justitieminister Thomas Bodström

Kvinnofridskränkning

2002/03:646 av *Tuve Skånberg* (kd) till socialminister Lars Engqvist
Abortrådgivning

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 11 mars.

15 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmälades att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 7 mars

2002/03:579 av *Joe Frans* (s) till näringsminister Leif Pagrotsky
Svenska företags ansvar för verksamhet i andra länder

2002/03:589 av *Sten Tolgfors* (m) till utrikesminister Anna Lindh
Visum för Taiwans ledare

2002/03:591 av *Rossana Dinamarca* (v) till utrikesminister Anna Lindh
Frihandelsavtal med Chile och mapuchebefolkningen

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 11 mars.

16 § Kammaren åtskildes kl. 12.45.

Förhandlingarna leddes
av andre vice talmannen från sammanträdets början till och med 6 §
anf. 32 (delvis) och
av förste vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

PER PERSSON

/Monica Gustafson

1 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer.....	1
2 § Svar på interpellation 2002/03:188 om partnerskapsförrättning på ambassad	3
Anf. 1 Utrikesminister ANNA LINDH (s)	3
Anf. 2 BÖRJE VESTLUND (s)	4
Anf. 3 MARTIN ANDREASSON (fp)	4
Anf. 4 Utrikesminister ANNA LINDH (s)	5
Anf. 5 BÖRJE VESTLUND (s)	6
Anf. 6 MARTIN ANDREASSON (fp)	6
Anf. 7 Utrikesminister ANNA LINDH (s)	7
Anf. 8 BÖRJE VESTLUND (s)	7
Anf. 9 Utrikesminister ANNA LINDH (s)	8
3 § Svar på interpellation 2002/03:187 om konkurrensen inom bilindustrin.....	8
Anf. 10 Näringsminister LEIF PAGROTSKY (s)	8
Anf. 11 BIRGITTA CARLSSON (c)	10
Anf. 12 Näringsminister LEIF PAGROTSKY (s)	11
Anf. 13 BIRGITTA CARLSSON (c)	12
Ajournering.....	12
Återupptagna förhandlingar	13
4 § Svar på interpellation 2002/03:193 om regeringens samarbetspartier	13
Anf. 14 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	13
Anf. 15 BO LUNDGREN (m)	14
Anf. 16 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	15
Anf. 17 BO LUNDGREN (m)	15
Anf. 18 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	17
Anf. 19 BO LUNDGREN (m)	18
Anf. 20 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	18
Anf. 21 BO LUNDGREN (m)	19
Anf. 22 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	19
5 § Svar på interpellation 2002/03:190 om utländska läkarlegitimationer	20
Anf. 23 Socialminister LARS ENGQVIST (s)	20
Anf. 24 CECILIA WIKSTRÖM (fp)	21
Anf. 25 Socialminister LARS ENGQVIST (s)	22
Anf. 26 CECILIA WIKSTRÖM (fp)	22
Anf. 27 Socialminister LARS ENGQVIST (s)	23
Anf. 28 CECILIA WIKSTRÖM (fp)	24
Anf. 29 Socialminister LARS ENGQVIST (s)	24
6 § Svar på interpellation 2002/03:148 om minröjning	25
Anf. 30 Statsrådet JAN O KARLSSON (s)	25
Anf. 31 LARS ÅNGSTRÖM (mp)	26
Anf. 32 Statsrådet JAN O KARLSSON (s)	27
Anf. 33 LARS ÅNGSTRÖM (mp)	28

Anf. 34 Statsrådet JAN O KARLSSON (s).....	29
Anf. 35 LARS ÅNGSTRÖM (mp)	30
Anf. 36 Statsrådet JAN O KARLSSON (s).....	31
7 § Svar på interpellation 2002/03:175 om rättssäkerheten för asylsökande	32
Anf. 37 Statsrådet JAN O KARLSSON (s).....	32
Anf. 38 SVEN BRUS (kd)	32
Anf. 39 Statsrådet JAN O KARLSSON (s).....	33
Anf. 40 SVEN BRUS (kd)	34
Anf. 41 Statsrådet JAN O KARLSSON (s).....	35
Anf. 42 SVEN BRUS (kd)	37
Anf. 43 Statsrådet JAN O KARLSSON (s).....	37
8 § Svar på interpellation 2002/03:184 om humanitärt visum.....	38
Anf. 44 Statsrådet JAN O KARLSSON (s).....	38
Anf. 45 KERSTIN-MARIA STALIN (mp)	39
Anf. 46 Statsrådet JAN O KARLSSON (s).....	39
Anf. 47 KERSTIN-MARIA STALIN (mp)	40
Anf. 48 Statsrådet JAN O KARLSSON (s).....	41
Anf. 49 KERSTIN-MARIA STALIN (mp)	42
Anf. 50 Statsrådet JAN O KARLSSON (s).....	43
9 § Svar på interpellation 2002/03:185 om Migrationsverket.....	43
Anf. 51 Statsrådet JAN O KARLSSON (s).....	43
Anf. 52 GUNNAR AXÉN (m).....	44
Anf. 53 Statsrådet JAN O KARLSSON (s).....	45
Anf. 54 GUNNAR AXÉN (m).....	46
Anf. 55 Statsrådet JAN O KARLSSON (s).....	47
Anf. 56 GUNNAR AXÉN (m).....	48
Anf. 57 Statsrådet JAN O KARLSSON (s).....	48
10 § Svar på interpellation 2002/03:170 om elöverkänslighet	49
Anf. 58 Miljöminister LENA SOMMESTAD (s).....	49
Anf. 59 BIRGITTA CARLSSON (c).....	50
Anf. 60 Miljöminister LENA SOMMESTAD (s).....	51
Anf. 61 BIRGITTA CARLSSON (c).....	52
Anf. 62 Miljöminister LENA SOMMESTAD (s).....	53
Anf. 63 BIRGITTA CARLSSON (c).....	54
Anf. 64 Miljöminister LENA SOMMESTAD (s).....	55
11 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen	56
12 § Bordläggning.....	56
13 § Anmälan om interpellationer	57
14 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	57
15 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	58
16 § Kammaren åtskildes kl. 12.45.	58

